گل پنبه

مجموعه
لالاییهای فارسی



زهرا مهاجری

بسم الله الرحمن الرحیم

گل پسته : مجموعه لالایی های فارسی

نویسنده:

زهرا مهاجری

ناشر چاپی:

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

گل پسته : مجموعه لالایی های فارسی

مشخصات کتاب

سرشناسه : مهاجری، زهرا، ۱۳۳۰ -

عنوان و نام پدیدآور : گل پسته : مجموعه لالایی های فارسی / زهرا مهاجری .

مشخصات نشر : مشهد : آستان قدس رضوی،شرکت به نشر ، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۱۳۲ ص.

فروست : انتشارات آستان قدس رضوی ، به نشر ؛ ۱۴۹۳.

شابک : ۲۶۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۱۷۸۹-۴

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ قبلی :بنیاد پژوهش های اسلامی ، ۱۳۸۶.

عنوان دیگر : مجموعه لالایی های فارسی.

موضوع : لالایی های فارسی

موضوع : لالایی ها -- ایران -- مجموعه ها

شناسه افزوده : شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

رده بندی کنگره : PIR۳۹۹۱/م۹گ۸ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۳۹۸/۸

شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۶۸۷۳۶

ص:۱

اشاره

گَل پسته

مجموعه لالایی های فارسی

زهرا مهاجری

ص:۴

فهرست مطالب

قد سبزت الف و لام ومیمه

لب سرخت مثال سیب دو نیمه

میان هر دو ابروی تو فرزند

که بسم اللّه الرّحمن الرّحیمه

مقدّمه ناشر

لالایی ها از عناصر مهم فرهنگ عامه است. شعرهایی که از موسیقی سرشاری برخوردارند. زمزمه هایی که مادران با آن برای کودکان خود احساس خوشایندی ایجاد می کنند. لالایی ها برای خود مادر، نوعی واگویه کردن و واگفتن درد دلهاست. در روزگارانی نه چندان دور، مادران لالایی ها را هنر مندانه برای کودکان دلبندشان زمزمه می کردند. شاید مادران امروزی تا حدودی از این مهم غافل مانده اند اما، برای پژوهشگران و اهل ذوق لالایی ها از کشش و جذابیت بالایی بر خوردارند که می توان از آنها برای تربیت خرد سالان و کودکان امروز بهره برد. ذهن های سرشار از این زمزمه های محبت و معنویت و عشق کمتر دچار آسیب و خود باختگی می شود.

می توان لالایی هایی سرود که برگرفته از روح مذهبی شاعران ما باشد و به

نوعی جنبه های عاطفی و تربیتی کودک را مورد نظر داشته باشد. این مهم

نکته ای است که در بنیاد پژوهشـهای اسلامی آستان قدس رضوی مورد توجه قرار گرفته است. و به فضل الهی در آینده ای نه چندان دور مجموعه ای در این راستا منتشر خواهد شد.

در این چاپ نیز تلاش شده با افزودن چند لالایی، زمینه نشر مستقل مجموعه وعده داده شده، فراهم آید.

اشاره ۱

لالایی های فارسی، بخش عمده ای از ادبیّات شفاهی سرزمین ماست که در کنار افسانه ها و قصه های عامیانه (به عنوان گونه ای از ادبیّات کودکان) در گذشته کاربرد بسیار داشته است. مادران هنگام خواباندن فرزندان خود با خواندن لالایی، فضایی سرشار از عاطفه می آفریدند و ضمن آرامش بخشیدن به کودک، نرم نرمک او را از عالم بیداری به دنیای رنگین خواب فرو می بردند.

پیشینه استفاده از لالایی ها به درستی مشخّص نیست، امّا شواهد موجود حاکی از آن است که در روزگاران گذشته، برای محافظت از کودکان در برابر سرما و گرما و گزند حشرات و جانوران وحشی، آنان را در نوعی گهواره

ص:۹

موسوم به «نَنو»(۱) می خوابانیده اند. لالایی ها درکنار همین ننوها و از اعماق

روح و جانِ مادران، پـدران و دایه های مهربان پدیـد آمـده اند و بی سـبب نیست که واژه «لالایی»، کلمه «مادر» و محبّت ها و نوازشـهای مادرانه را در ذهن تداعی می کند. این پیوند جدایی ناپذیر، در کلام شیرین استاد «شهریار» این گونه توصیف شده است:

مادر فرشته ای است کِش آهنگ لای لای

قدسی ترین پیام خدا و پیمبر است

گهواره آن کجاوه که بندد قطار عمر

و آهنگ زنگ قافله، لالایِ مادر است(۲)

واژه «لالا-یی» صـفت نسبی «لالا» است و در فرهنگ فارسـی معین، به معنای آوازی است که مادران و دایگان برای خوابانـدن طفل شیرخواره می خوانند. «لالا» یا «لَله» به معنای بنده و خدمتکار، مربّی بزرگ زادگان و خفتن درزبان کودکانه است.

در فرهنگهای لغت فارسی قبل از فرهنگ فارسی معین، واژه «لالایی» ذکر

۱- نَنو، تخت متحرّکی بوده که حرکت آونک وار آن آرامش و خواب را برای کودک به ارمغان می آورده است.

۲- زندگانی ادبی و اجتماعی اسـتاد شهریار، احمد کاویانپور، انتشارات اقبال، ۱۳۷۳، ص ۷۰ به نقل از جلد سوم دیوان شهریار ، ص ۱۷۸.

نشده، امّا واژه «بنگره» درهمان معنی «لالایی» آمده است.

در لغت نامه دهخدا آمده است که: «بنگره ، صوتی و ذکری را گویند که زنان به وقت خوابانیدن اطفال می خوانند تا ایشان به خواب روند و آن را «نانو» نیز گویند:

تو خفته ای خوش ای پسر و چرخ روز و شب

همواره می کشد به بالینْت بنگره»

ناصر خسرو

ریشه کلمه «بنگره» از بانـگ است که در زبـان پهلوی «وَنگ = Vang» تلفّظ می شـده و به معنی صـدا، آواز یا گریه همراه با نـاله است. پیشونـد این کلمه یعنی «بن» در فرهنـگ «بهـدینان» به معنـای «حبس و بنـد» آمـده است. بـدین ترتیب «بنگره» یعنی بانگ بلند، ناله بند یا ناله خاموش کن.

«نانو» یا «نَنو» به معنای جای خواب کودکان و نیز «نانا» یا «ننه» است.

«نانا» یا الهه «ایشـتار»، در اساطیر سومری «ایزدماه» بوده و پس از نفوذ اساطیر عبری به «ایزدبانو» تبـدیل شده است. ناگفته نماند که «بنگره» نسبت به لالایی عمومیت بیشتری دارد و هر نوع آواز، ترانه یا بانگی را که برای خوابانـدن کودک به کار می رفته است، در بر می گیرد. قراین موجود حاکی از آن است که قبل از پیدایش لالایی ها از اشکال کلّی تر موسیقی و

آواز به نام «بنگره» و «نانو» استفاده می شده است.(۱)

۱- تاریخ ادبیّات کودکان ایران، محمد هادی محمّدی و زهره قاینی، نشر چیستا، چاپ اول ، ۱۳۸۰، ج ۱.

اشاره ۲

الف) موارد اهمّیت و کاربرد لالایی ها

لالایی ها، سخنان شیرین، ساده، کوتاه و آهنگینی است که برای آرام کردن و خواباندن کودک توسط مادر، پدر، دایه و یا مادر بزرگِ طفل خوانده می شود و از یکسو بیانگر احساسات درونی، آلام و آرزوها، ویژگیهای روحی و مشکلات و مسائل خانوادگی و اجتماعی زنان و مادران است و از سوی دیگر، با مضامین لطیف و سرشار از مهر و عاطفه خود، پیوندی ناگسستنی میان مادر و فرزند به وجود می آورد.

چنان که می دانیم، کودکان برای رسیدن به رشد و تکامل و برخورداری از زندگی سعادتمندانه، نیاز به آرامش خاطر و امنیّت همه جانبه دارند. خواندن لالایی توسّط مادر و به هنگام خواب، پاسخ مناسبی به این نیاز

طبیعی کودک است و به تحکیم روابط عاطفی مادر و فرزند کمک می کند.

لالایی ها و دوبیتی های محلّی (که پاره ای اوقات به جای لالایی ها استفاده می شده)، نمونه ای از هنر خود - جوش ایرانی است که توسّط زنان و مردان با ذوق ولی کم سواد سروده شده ، وزن های ساده در آنها به کار رفته و از موسیقی خاصّ فولکلوریک برخوردار است. به علاوه می توان در موارد پژوهشی زیر از لالایی ها سود جُست:

۱ - در زمینه مطالعات زبان شناسی، لهجه شناسی، بررسی واژه ها و تعبیرات، موسیقی کلام و....

۲ - پژوهش در مسائل جامعه شناسی و فرهنگ مردم، وضع معیشت و کسب و کار، خوراک و پوشاک، ابزار و لوازم زندگی، اعتقادات و خرافات.

۳ - لالایی ها به لحاظ بیان عواطف انسانی و آلام و درد و اندوه مادران، بسیار غنی و سرشار است تا آنجا که وجود همین مضامین و تعبیرات دلنشین، اشکالاتی را که گاه از جهت قافیه و وزن در آنها مشاهده می شود، به راحتی جبران می کند. بنابراین، برای درک چگونگی زندگی زنان و کودکان، نگرانی ها، آرزوها و آمال و رنجها و شادیهای مادران می توان به لالایی ها استناد کرد و آنها را مورد بررسی و تحلیل قرار داد.

۴ - شاید بتوان گفت که مهمترین فایده لالایی ها، ارزشهای تربیتی آن

است. متخصّصان تعلیم و تربیت و قصه گویان با تجربه معتقدند که

قصه گـویی پیش از خواب را برای بچّه هـا بایـد از ۶ مـاهگی و دست بالا از ۹ مـاهگی آغـاز کرد و بهتر است که این کـار با خواندن لالایی برای اطفال خردسال شروع شده، با نقل قصه های ساده و سپس داستانهای پرماجرا و دنباله دار ادامه پیدا کند.

نکته شایـان توجّه این است که ضـرورت گفتن لالا‌یی و قصّه هـای شـیرین هنگـام خواب و استراحت بچّه ها در شـرایط فعلی جامعه ما و با توجّه به فرهنگ زندگی ماشینی، بیش از گذشته احساس می شود.

امروزه، بیشـتر مـادران جوان علاـوه بر رسـیدگی به امور منزل، در خـارج خـانه، عهـده دار کـار و مسـئولیتی هسـتند و در طول ساعـات روز، فرصت کـافی برای برقراری ارتبـاط درست و مؤثر بـا کودکـان خود ندارنـد. علاـوه بر این، از آن جا که کیفیّتِ بودن بـا بچّه هـا مهمتر از کمّیت و میزان ساعـات آن است، نـاگزیر مـادران می بایست از روش ها، وسایل و راه هایی اسـتفاده کنند که از زمانِ در کنار بچّه ها بودن، بیشترین بهره را ببرند.

یکی از این راه ها خوانـدن لالایی توسّط مادر به هنگام خواباندن کودک و قصّه گویی در محیط خانه است. بچّه ها نیاز دارند که پدر و مادر و به خصوص مادر در طول شبانه روز، لحظات و دقایقی را به آن ها اختصاص

دهد و جالب است بدانیم که مادران هم به این زمان خاصّ نیاز دارند و در واقع این نیاز، نیازی است متقابل.

چه قدر زیباست ساعات و دقایق پایان روز که در آن مادر، به دنبال فراغت از کار و فعّالیت های روزانه در کنار فرزند عزیزش که روزی پر از بازی و شیطنت را پشت سر گذاشته است، می نشیند و با لحنی ملاطفت آمیز با کودک گفت و گو کرده، در فضایی دوستانه و سرشار از عشق، لالا-یی های زیبا را در گوش او زمزمه می کند. کودک خوشبخت که از محبّت پاک و خالصانه مادر سیراب شده است، در کمال آرامش و رضایت خاطر، دیده برهم می نهد و آرام آرام به عالَم خواب و دنیای آرزوها قدم می گذارد، تا صبح فردا شاداب و با طراوت از جای برخیزد و بر روی خورشید درخشان لبخند بزند.

و امّا مادر که در ساعات روز سرگرم رسیدگی به امور خانه و گاه انجام دادنِ کارها و وظایف بیرون از خانه بوده است هر چند که در تصوّرات خود با فرزند همراه است، در عمل و از نزدیک فرصت برقراری ارتباط مؤثر و سازنده با کودک را ندارد. از سوی دیگر، استفاده از وسایل سرگرمی و ارتباط جمعی نظیر رادیو، تلویزیون، فیلم و بازیهای رایانه ای، آن چنان ذهن و اندیشه و تخیّل کودکان را به خود مشغول می کند که دیگر مجالی برای صحبت و

ص:۱۶

برقراری ارتباط صـمیمانه با پـدر و مادر باقی نمی مانَد. در واقع، باید گفت کاربرد بی رویّه این ابزار و وسایل ارتباطی به جای ایجاد انس و الفت میان افراد خانواده، جمع صمیمی آنها را پراکنده می کند، در حالی که هم پدر و

مادر و هم فرزندان به وجود این روابط عاطفی نیاز دارند.

بـدین ترتیب بهره گیری درست و بجـا از فرصت هـای کوتاه در پایان روز و هنگام استراحت بچّه ها می توانـد راه حلّ مناسبی برای برطرف ساختن این مشکل باشد. در این لحظات که مادر، کودک خود را در آغوش گرفته یا در کنار او نشسته است و با صـدای گرم و محبّت آمیز برایش لالا-یی می خوانَد یـا قصّه می گویـد، پیونـد عاطفی محکمی میان آنان ایجاد می شود و در صورت استمرار، رشد عاطفی کودک، روند سریع تری پیدا می کند.

چنان که می دانیم پژوهش روان شـناسان گویای آن است که تأمین نیازهای عاطفی کودک ارتباط مستقیم با تربیت اخلاقی و تثبیت معیارهای اجتماعی - اخلاقی در وی دارد. به علاوه، این لحظات، فرصت های سازنـده ای برای کشف خلّاقیت کودک و پرورش آن، در اختیار مادر قرار می دهد و نیز موجب رشد تخیّل و قوای ذهنی مادر و کودک می شود.

ص:۱۷

ب: هدف از گرد آوری لالایی ها و شیوه پژوهش

علی رغم کـارآیی و ارزشـمند بودن لالا-یی هـا، نسـل امروز مـا بـا لالایی، ویژگی ها و اهمّیت آن آشـنا نیست، همچنان که با افسانه ها، متل ها، دوبیتی ها و بازیهای محلّی ایرانی نیز آشنایی اندکی دارد.

گردآوری این مجموعه، گامی است در جهت آشـنایی پدران و مادران جوان با گوشه هایی از فرهنگ غنی سـرزمین مان (که چنـانچه مورد توجّه قرار نگیرد، به دست فراموشـی سپرده خواهـد شـد) و اسـتفاده کـاربردی از آن ها برای دستیابی به اهـداف تربیتی. بـدین لحـاظ در نقـل لالا-یی ها تا حـدّ زیادی از ثبت اختصاصات لهجه های مختلف زبان فارسـی صـرف نظر شـده تا کاربرد این اشعار لطیف و دلنشین برای کودکان امروز و توسّط والدین و مربّیان ممکن گردد بدون این که نیاز به دانستن زبان یا لهجه ای خاصّ وجود داشته باشد.

شایان یادآوری است که مجموعه حاضر با استناد به روایت های گوناگون لالایی های مناطق مختلف کشور (به ویژه خراسان) فراهم آمده است.

در امر گردآوری لالایی ها، از مساعدت گروهی از دانشـجویان علاقه مند برخوردار بوده ام که به دنبال درک اهمّیت موضوع و آگاهی از شیوه کار در شهر و روستای خود به جست وجو پرداخته، روایت های شفاهی لالایی ها را

با دقّت ثبت و ضبط کرده اند.(۱)

آن گاه پس از مقابله نمونه های مختلف وگزینش زیباترین واصیل ترین

شکل لالایی ها و کنار نهادن موارد مکرّر ، لالایی های برگزیده را به فارسی ساده و روان (و تاحدودی بدون ویژگیهای لهجه ای) بازگردانی و تدوین کرده ام.

اگر این مجموعه سبب پیوند نسل امروز با گوشه هایی از فرهنگ گذشته شود و لحظاتی شاد، همراه با آرامش را برای مادران ایرانی و کودکان دلبندشان فراهم آورد، به یقین به مقصود رسیده ام و پروردگار مهربان را که توفیق عنایت فرمود، سپاس می گزارم.

نیز از تلاش و همراهی عزیزانی که در گردآوری این مجموعه، نگارنده را یاری رسانده اند، قدردانی می کنم و برخود فرض می دانم که از راهنمایی های ویراستار محترم جناب آقای سید جلال قیامی میر حسینی و از زحمات آقایان عباس علی سپاهی یونسی در ویراستاری علمی اثر و داود مولوی در گروه آماده سازی و حروف نگاری، سپاسگزار باشم.

۱- دانشجویان مزبور در حال حاضر، به عنوان آموزگاران ابتدایی و راهنمایی و مربّیان پیش دبستانی و نیز کتابداران و مربّیان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در گوشه و کنار میهن عزیز به خدمت مشغول اند که برای یکایک آنها تندرستی و کامیابی آرزو می کنم.

ج) درونمایه لالایی ها

لالایی ها در زبان های مختلف وجود داشته است و جزو ابتدایی ترین آثار موسیقی جهان به شمار می آید و سه بُعد دارد:

۱- شاعرانه ۲- موسیقیایی ۳- تئاتری.

لالایی ها درونمایه ای شاعرانه و سرشار از عواطف و احساسات دارند. صرف نظر از وزن کامل عروضی، موزون و آهنگین اند. موسیقی لالایی ها

کاملاً رمانتیك و گاه غمگنانه است. همچنین تصنیف های زیبایی از لالایی ها توسط آهنگسازان معروف جهان ساخته شده که از آن میان می توان به آثار «ویلیام بارتِ» انگلیسی، «شوپن» و «موتزارت» اتریشی اشاره کرد. منظور از بُعد تئاتری لالایی ها، حرکات و کُنش خاصّ مادر ضمن خواندن لالایی است که سبب می شود لالایی ها تأثیر مطلوبی بر روی کودك بگذارد.(۱)

لالایی ها با شکل و محتوای گوناگون در اغلب قریب به اتّفاق گویش های ایرانی وجود دارد. با آن که روایت های مختلفی در لالایی ها دیده می شود و در ارتباط با محیط و مسایل زندگی، بینش های اجتماعی و... تنوّع

ص:۲۰

۱- قدمعلی سرامی، جستاری درباره لالایی ها ، مجله پویش، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، بهار ۶۸ ، ص ۴۸.

مضمون دارند، امّا هدف که همانا آرام ساختن و خواب کردن کودک در طیفی از رؤیاهای رنگارنگ و نیز بیان غمها، شادی ها و امیدهای زندگی می باشد، در همه آن ها مشترک است.

محتوای لالایی ها عبارت است از زیبایی های طبیعت، بیان ویژگی های

روحی و شخصیتی و مشکلات و مسایل خانوادگی و اجتماعی زنان و مادران و آلام و آرزوهای مادر در مورد فرزندش. ویژگی دیگر لالایی ها، بدیهه گویی در مضمون و وزن و قافیه و الفاظ می باشد که توجّه برخی از

شاعران را جلب کرده است به طوری که با الهام از لالایی، آثاری به وجود آورده اند که از این جمله اند برخی از شعرای دوره مشروطیّت که لالایی های سیاسی ساخته اند. همچنین از جمله شاعرانی که در گویش محلّی شعر ساخته اند، هه ژار، شاعر میهنی کُرد را می توان نام برد که لالایی مؤثری به نظم در آورده است.(۱)

لالایی ها از جنبه موسیقیایی نیز اهمّیت دارند. زمزمه گر لالایی آن را نه مانند یک شعر معمولی بلکه باید با آهنگ بخواند. تأثیر و اهمّیت این جنبه از ویژگی های دیگر لالایی مهمتر است، زیرا کودک اساساً مفاهیم و

۱- ترانه و ترانه سرایی در ایران؛ سیری در ترانه های ملّی، محمد احمد پناهی - تهران، سروش، ۱۳۷۶، ص ۱۷۶.

معانی لالایی را درک نمی کند، بلکه این آوا و آهنگ است که در او اثر می گذارد و لذّت و شادمانی و حرکت در عالم رؤیاها را نصیبش می سازد.

لالایی های فارسی از مضامین متنوّع و رنگارنگی برخوردارند که رایج ترین آن ها از این قراراست:

۱ – ستایش مادر از فرزند

هر کودکی در چشم مادر خود، خوب ترین و زیباترین است؛ از این رو هرگاه که مادر به ستایش فرزند می نشیند، او را به دلپسندترین، لطیف ترین و

زیباترین موجودات طبیعت یعنی گُل و ماه و خورشید مانند می کند:

لالا لالا به گُل مانی

به آب زیر پُل مانی

به گل مانی که تازه می دهد پر

به ماه مانی که تازه می زند سر

* * *

ص:۲۲

۲ – آرزوهای مادر برای فرزند

کودک محور آرزوها و آمال قلبی مادر می باشد. مادر، سرمایه جوانی، سلامت و شادابی خود را بی دریغ نثار فرزندش کرده و چه بسا در راه تأمین آسایش و خوشبختی او از خواسته ها، امیال و آرزوهای خود چشم پوشیده است؛ از این رو طبیعی می نماید که تبلور تمامی امیدها و آرزوهای خود را در وجود کودکش ببیند و همه خوبی های عالم و بهترین های زندگی را برای او بخواهد.

لالا لالا گُل لاله

دل از مِهر تو خوشحاله

الهی زنده باشی تو

شَوی دَه ساله، صد ساله

* * *

لالا لالا عزیز اللّه

قلم در دست برو ملّا

بخوان جزوه کلام اللّه

نگه دارت بوَد اللّه

۳ – راز و نیاز با خدا و دعاهای مادر برای فرزند

وجود کودک تا آن جا برای مادر عزیز و با ارزش است که نه تنها خود با دل و جان به مراقبت و پشتیبانی از او بر می خیزد، بلکه بزرگان دین و خدا و پیامبر را هم به یاری می خواهد.

ص:۲۳

لالا لالایِ گهواره

تو را مولا نگه داره

* * *

لالا لالا خدا یارت

رسول اللّه نگه دارت

نگه دار سرو جانت

جان مادر به قربانت

* * *

۴- بیان دردها و رنجهای مادران و گله از روزگار

لالایی ها، سرود زنان و مادرانِ سرزمینِ ماست. نغمه هایی که از دل و جانِ زنِ ایرانی بر آمده، درنهایت بی پیرایگی و لطف برزبانش جاری گشته است و درست به همین دلیل چون آینه ای شفّاف، زوایای زندگی، رنجها و شادی ها، دلخوشی ها و نگرانی های او را در خود می نمایاند.

در جامعه مرد سالار و سنتی گذشته، یکی از دغدغه ها و دلواپسی های زن، نداشتن فرزند پسر بوده است که در صورت غیبت یافقدان پدر بتواند تکیه گاه و پشتیبان مادر و خانواده باشد.

لالا لالا عسل باشی

دلم می خواست پسر باشی

به هر مجلس که بنشینی

توجادار پدر باشی

دل مشغولی دیگر او ، امکان ورود غریبه ای به نام «هَوو» در قلمرو زندگی خانوادگی اش بوده، که به معنای از دست دادن شوهر و عدم آرامش و

خوشبختی بوده است. زنِ تازه وارد، همه توجّه و محبّت همسر او و پدر خانواده را به خود اختصاص می داده و در نتیجه فرزندانش با وجود داشتن پدر، یتیم و مادر نیز بی یار و یاور می شده است.

لالا لالا گُلِ زیره

چراخوابت نمی گیره

بابات رفته زنی گیره

ننه ات از غصّه می میره

* * *

۵ – سفر پدر، تحمّل دوری و دغدغه انتظار

عدم حضور پدر در خانه و جمع صمیمی خانواده، مشکلات تربیتی بسیاری را به دنبال دارد و در صورت تکرار و در دراز مدّت موجب بروز بحرانهای عاطفی – روانی در مادر و فرزندان خواهد شد، زیرا در پرورش صحیح کودکان به وجود هر دوی آنها (مادر و پدر) نیاز هست و هر یک نقش و وظیفه خاصّ خود را بر عهده دارد. بدیهی است چنانچه لازم باشد مادر به تنهایی این بار سنگین را به دوش بکشد ناگزیر از تحمّل فشارهای جسمی و روحی فراوان خواهد بود.

شماری از لالایی های فارسی، واگویه این رنجها، دلتنگی ها و

محرومیّتهای عاطفی است که بر قلب و روح مادر جوان سنگینی می کند. او که دلتنگ و نگران سلامت همسر و مشتاق دیدار مجدّد است، گاه آن

چنان در حصار مشکلات زندگی و نیازهای فرزندانش گرفتار می شود که خواسته ها و تمایلات خود را فراموش می کند.

لالا لالا گُلِ سوری

دو چشم دارم به راه دوری

که راهِ دور فراق داره

به چشمانم بیاد نوری

* * *

لالا لالا گُلِ پسته

بابات رفته به گلدسته

بچّه ام آروم نمی گیره

شدم از دست او خسته

* * *

امّا در نهایت همین کودک دوست داشتنی با شیطنتها و شیرین زبانی هایش مایه امید مادر و انگیزه ای برای ادامه حیات اوست.

لالا لالا گُل با غم

تو هستی مرهم داغم

لالا لالا تو را دارم

چرا از بی کسی نالم

۶ - روابط خانوادگی و ابراز محبّت افراد فامیل به کودک

یکی از مضامین متداول در لالایی های فارسی، بیان چگونگی روابط خانوادگی و مناسبات میان افراد فامیل است که اغلب همراه با محبّت و صفا و نشان دهنده روحیه کمک و همیاری میان آنهاست.

جالب این جاست که مادر، علاوه بر ابراز محبّت به کودک و رسیدگی به

نیازها و خواسته های او از بستگان و اطرافیان طفل انتظار دارد که فرزندش را مورد لطف و محبّت قرار دهند. در نگاه مادر، پرنده آسمان و ماهی دریا نیز در خدمت کودکِ دلبند او هستند.

لالا لالا گُلِ آلو

خدا بهش بده عمو

لالا لالا گُلِ غوره

خانه دایی به ما دوره

لالا لالا گُلِ آلو

چراغ خانه خالو

همون خالوی کم همّت

نکرده گُل ما رِ خدمت

* * *

لالا لالایی لالایی

همه مرغ و همه ماهی

همه مرغا ثنا گویند

برات ذکر خدا گویند

۷ - کیفیت پرورش و تربیت کودک

مادر، باغبانی است که از سر مهر و باشوق بسیار به پرورش گُلهای زیبای زندگی یعنی فرزندانش می پردازد و تنها دلخوشی او این است که شاهد شکفتن، رشد و بالندگی آنها باشد. تربیت کودک در مراحل مختلف و از جنبه های گوناگون صورت می گیرد که در لالایی ها با تعبیرات زیبا و دلنشین بیان شده است.

لالا لالا لالات کُنَم

به گهواره طلات کنم

خوراک صبح و شامت را

همه نُقل و نبات کنم

* * *

لالا لالا گُلِ سوسن

سرت بردار، لبت بوسم

لبت بوسم که بوداره

که باگُل گفت و گو داره

* * *

۸ – اشاره به طبیعت و زیبایی های آن

در گذشته، زندگانی مردم، پیوند بسیار با طبیعت داشت. زنان و مردانِ روستایی در دشتها، کوهپایه ها، جنگلها و سواحل دریا به دنیا می آمدند، در دامان طبیعت بزرگ می شدند، به پرورش فرزندان خود می پرداختند و سرانجام در دل پهناور خاک به خواب ابدی فرو می رفتند.

محیط زندگانی کودکان به چهار دیواری خانه های کوچک و آپارتمانهای

بلند شهر محدود و محصور نمی شد. کودک روستایی هم با طبیعت بیگانه نبود. گلها و گیاهان، جانوران، حشرات، پرندگان و حیوانات اهلی را در خانه و باغ و مزرعه می دید و می شناخت و به دلیل انس و الفت با طبیعت، احساس تنهایی و دلتنگی نمی کرد. روز را کنار مادر یا در آغوش او به سر می برد و شب هنگام که دیده، برهم می نهاد، با آوای دل انگیز لالایی مادر به خواب می رفت؛ ترانه های زیبایی که در آنها از بهار و باغ و گُل، خورشید و

ماه و چشمه و سنبل سخن می رود و کودک در کلامِ دوست داشتنیِ مادر به زیباترین پدیده های طبیعت مانند می شود.

لالا لالا گُلِ لاله

که گُل دارم به گهواره

که گُل وقت گلابش شد

عزیزم وقت خوابش شد

* * *

لالا لالا گُلِ گندم

که گهواره ات کجا بَندُم

به پای بوته سنبل

که چهچه می زند بلبل

* * *

لالا لالا عزیز کبک مستم

میان کبک ها دل بر تو بستم

تمام کبک ها رفتن به بازی

منِ بیچاره پابستِ تو هستم

۹ – پند و اندرز

پدر و مادر جز خوشبختی فرزند، آرزویی ندارند و برای تحقّق این خواسته از هیچ کوششی فرو گذار نمی کنند. یکی از جلوه های این تلاش و محبّت بی شایبه، راهنمایی و هدایت فرزند بر اساس تجربه و دانش به دست آمده و در قالب پند و اندرز است.

پند و اندرز در لالایی ها و کلام دلنشین مادران، جایگاه خاصّی دارد، به ویژه که عاطفه سرشار مادرانه و تعبیرات لطیف لالایی ها از تلخی و

ناگوارِ پند و نصیحت می کاهد.

لالا لالا گُلِ نعنا

از این کوچه نرو تنها

که کوچه بُرّی شوخ داره

سرت را می بَرند از راه

* * *

لالا لالا عزیز اللّه

عزیز مو برو ملّا

بروملّا که ملّاشی

که قرآن خونِ داناشی

* * *

۱۰- باورهای قومی و مذهبی

فرهنگ عامه و از جمله لالایی ها، آینه شفّافی است که باورهای قومی و مذهبی، سنّتها و خرافات در آن بازتابی گسترده دارد. در لالایی های فارسی، اعتقادات قلبیِ مادر و آنچه برای کودکش می پسندد خالصانه، ساده و بی پیرایه بازگو می شود.

لالا لالا گُلِ غوزه

نگینِ سبزِ فیروزه

بیا که واکنیم روزه

که فردا عیدِ نوروزه

* * *

لالا لالا به مشهدشی

به پای تختِ حضرت شی

ص:۳۰

اگر حضرت بفرمایه

تو جارو کشِ مرقدشی

* * *

جـدا از اعتقادات دینی و آیینهای مـذهبی، پاره ای عقاید خرافی نیز در لالایی ها به چشم می خورد که نمایانگرِ کمی دانش و ناتوانی پیشـینیان در مقابله با عوامل طبیعی و بیماریهاست؛ مانند باورِ عوام به حضور موجوداتی از قبیل «دیگ به سـر»، «لولو» و «آل» در بالین کودک و گاه مادرِ او و خطرناک بودنِ آنها:

نَه گاو دارم، نَه گوساله

به غیر از رودِ(۱) یکساله

برو لولوی صحراییتو از رودم چه می خواهی

که این رودم پدر دارهدو خنجر بر کمر داره

برو لولو جهنّم شوبلاگردانِ رودم شو

* * *

۱۱ - خوراک، پوشاک ، وسایل زندگی و حرفه ها

از دیگر مقوله هـای فرهنـگ عامّه که با بررسـی آن می توان به فرهنگ منطقه ای خاص پی برد. چگونگی خوراک، پوشاک، اشیا و لوازم زندگی و پیشه هاست که در لالایی ها به پاره ای از آنها نیز اشاره می شود:

لالا لالا بیا دایه

بیاور تشت و آفتابه

۱- رود: فرزند.

بشویم پای ماهزاده

که ماهزاده رِخدا داده

* * *

لالا لالا گُل سوسن

بابات اومد چشمت روشن

بابات رفته به هِل چینی

بیاره قند و دارچینی

* * *

لالا لالا گل قندم

برات گهواره می بندم

که گهواره شاه مقصود

بند و بارش همه یاقوت

* * *

لالا لالا گُلِ لاله

درخت سیبِ یکساله

باباش رفته به آبداری

دَم بیلش طلاکاری

* * *

زهرا مهاجری

مشهد – زمستان ۸۲

لالایی های بجستان

لالا لالا شب تونم(۱)

حلالت شیر پستونم

لالا لالا شبون اومدکه ماه بالای بوم اومد

* * *

لالالا، لالالایی

شبی رفتم به دریایی

درآوردم سه تا ماهی

یکی اکبر یکی اصغر

یکی داماد پیغمبر

که پیغمبر دعا می کرد

علی ذکر خدا می کردعلی کنده در خیبربه حکم خالق اکبر

لالا لالا به قربون سرتو

لالا لالا شکر بارِ خرِ تو

لالا لالا خودم خرت می رونم

لالا لالا به منزل می رسونم

* * *

۱- تون: نام قدیم فردوس، شهری در استان خراسان جنوبی

لالا بوسه ام به رویت باد

عمو قربون جونت باد

بابو(۱) بنده غلومت باد

ننه حیرون نومت باد

*

* *

بیا لالا بکن جون دل مو

شمال باغ مُلّا منزل مو

شمال باغ ملا نخلستونه

که عمر آدمی آب روونه

* * *

لالا لالا گل رازیانه من

بکن کفش و بیا در خانه من

اگر حرف بدی از من شنیدی

بکش خنجر، بزن بر سینه من

* * *

گلی از دست رفت و خار مانده است

به من جور و جفا، بسیار مانده است

به دستم مانده طفل شیرخواری

مرا این یادگار، از یار مانده است

* * *

لالا لالا گلم موهای تو بوره

حسود و دشمنت توی تنوره

* * *

لالا لالا گل پونه

دلم از گریه هات خونه

* * *

ص:۳۴

۱- بابو: بابا، پدر.

لالایی های بیرجند

قد سبزت الف و لام و میمه

لب سرخت مثال سیب دو نیمه

میان هر دو ابروی تو فرزند

که بسم اللّه الرحمن الرحیمه

* * *

لالا لالا به مشهد شی

به پای تخت حضرت شی

اگر حضرت بفرمایه

تو جاروکش مرقدشی

* * *

بخواب ای گُل، بخواب ای گُل

بخواب ای گُل که خو داری

بخواب ای خرمن سنبل

که میل با شیر گَو داری

* * *

لالا لالا گُلِ بابا

عزیز دُردانه بابا

لالا لالا گلم مادر

لالا لالا دلم مادر

* * *

ص:۳۵

دو گل دارم یکی ماه و یکی روز

یکی محسن، یکی بهجت دل سوز

به من میگن کدوم را دوست داری

به دور هر دو تاگردم شب و روز

* * *

لالا لالا گُلِ نازم

تسلّای دل زارم

شنیدم درد سر داری

زغم های تو بیدارم

* * *

نَه گاو دارم، نَه گوساله

به غیر از رود(۱) یکساله

برو لولوی صحراییتو از رودم چه می خواهی

که این رودم پدر دارهدو خنجر بر کمر داره

برو لولو جهنّم شوبلا گردان رودم شو

* * *

لالا لالا بیا دایه

بیاور تشت و آفتابه

بشوییم پای ماهزاده

که ماهزاده رِخدا داده

روز جمعه به ماداده

عجب حُسنی خدا داده

* * *

ص:۳۶

۱- رود: فرزند.

لالا لالای دُردانه

که قدر تورِ که می دانه

لالا لالا گُلِ پسته

مادر رِکردی دل خسته

لالا لالا گُلِ پونه

بابات رفته پی دونه

لالا لالا گُلِ لاله

نکن گریه، نکن ناله

* * *

لالا لالا گلم مَگری

که کس با تو نکرد جَبری

اگر با تو کند جَبری

خدا مرگش دهد فوری

* * *

لالا لالایی لالایی

بابای خود زمن خواهی

بابا جونت سفرکرده

مرا خونین جگر کرده

* * *

لالا لالا گل آلو

درخت سیب و زرد آلو

که زردآلو برآورده

قبای رودم کم آورده

* * *

لالا لالا گل باغ بهشتم

برای بابایت نامه نوشتم

نوشتم نامه، رود من عزیزه

دو چشمانش سیاه و سورمه ریزه

* * *

از این جا تا به بیرجند خیلی راهه

همه کوه و کمر، لاخِ(۱) سیاهه

لاخ هارِ بشکنیم، ریگارِ بچینیمکه دلبر در غریبی، چشم به راهه

* * *

دلم می خواد که در بیرجند باشم

چو چایی در کنار قند باشم

چو چایی در کنار قند شیرین

میان استکان خوشرنگ باشم

* * *

لالا لالا لالان خوم کِرد

دِگهواره طلات خوم کِرد

به بند و بار گهوارت

وَر بابات بِرات(۲) خوم کِرد

* * *

سرکوه بلند، نی می زنم من

تفنگ نیمچه پرتو می کنم من

تفنگ نیمچه را بشکن طلا کن

برارِ کوچکم را کدخدا کن

* * *

۱- لاخ: کوه.
۲- بِرات: بَرات، نذر و قربانی.

لالایی های بندر عباس

لالا لالا به جان تو

سر و جانم فدای تو

فدای دیدگان تو

فدای روی ماه تو

* * *

لالا لالایی گل انار مادر

روز در بغل و شب به کنار مادر

هر وقت می آیی در کنار مادر

خرسند شود دلِ کباب مادر

* * *

لالا لالا گل گندم

برایت تاب می بندُم

همون تاب که طلا باشه

نگهدارت خدا باشه

* * *

لالا لالا گل دسته

کمر تو را علی بسته

علی حیدر، علی صفدر

علی اولاد پیغمبر

* * *

ص:٣٩

لالایی های تایباد

اللّه گویم که اللّه ات خوش آید

درِ خیری به روی تو گشاید

در خیری به روی جمله خَلقان

در رحمت به روی تو گشاید

* * *

ای اللّه من ای اکبر

به سوز سینه حیدر

بگردانی بلاها را

نگردانی دعاها را

* * *

که هی اللّه و هی قادر

منهم بنده خدا حاضر

به خون دل کلون کردم(۱)

برای روز کای(۲) آخر

* * *

اللّه بگُم بمانی

خط قرآن بخوانی

خط قرآن طلایه

مسجد، خانه خدایه

۱- کلون کردم= بزرگ کردم.

۲- روزکا = روزها.

لالا لالا گَلِ زیره

تو را خواب خوشی گیره

اگر گیره، سَحَر گیره

که مادر در بغل گیره

* * *

که هی اللّه گُلِ گندم

که گهوارت کجا بندم

به پای بوته سنبل

که چهچه می زند بلبل

* * *

ننه اللّه نشی بیمار

که مادر نداره غمخوار

که هر وقت تو شَوی بیمار

خداجان تو را کند طیّار(۱)

*

* *

که هی اللّه به نام تو

شیرین گشته زبان تو

که هی اللّه خدا نکند

تو از مادر جدا نکند

که رنگ گَل انارت را

به رنگ کهربا نکند

* * *

به پای چرخ نخ ریسی نشینم

بره جانم بیاد او را ببینم

بره مو بیاید خرمن گل

به پای خرمنِ او، خوشه چینم

لالا لالا گُل گندم

که گهواره ات کجا بندم

به پای بوته خطمی

که چهچه می زند قُمری

* * *

ص:۴۱

۱- طیّار= تن درست، سالم.

لالا لالا به سرداری

برادر در سفر داری

که قاصدهای پی در پی

به دنبال پدر داری

* * *

که ای اللّه بهار آیی

که وقت گل به بار آیی

به امیدت بزرگ کردم

که روزغم به کار آیی

* * *

لالا لالا سرت گردم

که دستمال پیش سرت بندم

لالا لالا تو را دارم

تو را با دیده بگذارم

* * *

لالا لالا همینم من

چو گرگک در کمینم من

که امشب تا سَحر نالم

که داغ تو نبینم من

* * *

اللّه بگم کِلون شی

به راه کوچه روون شی

کتاب را در بغل گیری

به مسجد قرآن خون شی

* * *

اللّه بگُم خدا تو را پیر کند

دشمن تو را نشانه تیر کند

دشمن تو را نشانه تیر خزان

چشمه چشمه، مثال ، کفگیر کند

لالا لالا تو لالا کن

نظر بر باغ بالا کن

همه میرن به گُل چیدن

برو سیرو تماشا کن

* * *

نام اللّه رِ بخوانم

شاید که در نمانم

بخواب لالا به دست راست

تو بیدار شو به راه راست

* * *

لالا لالا گل انجیر

مزن بر جان و دل خنجر

خداوندت دهد توفیق

که وا کردی غلّ و زنجیر

* * *

ای اللّه خدا نکند

تو رِ از ما جدا نکند

رنگ گل انار تو

به رنگ کهربا نکند

* * *

ای اللّه خدای من

در را بازکن برای من

در را باز کن که حیرانم

که سرگشته و پریشانم

* * *

سرم را سرسری کردی بسوزی

به حقم کافری کردی بسوزی

به دستت بود دعای سحرو جادو

مرا بی خانمان کردی بسوزی

* * *

لالا لالا گل گندم

که اسمت را به نی بندم

اگر نی را نخوانی تو

برات گهواره می بندم

* * *

ص:۴۳

لالایی های تربت جام

لالا اللّه لالا قادر

منم بنده خدا حاضر

به این دنیای در بسته

در را واکن خدا آخر

* * *

لالا لالا خدای من

کریم و رهنمای من

شدم خسته، شدم حیران

شنو ای حقّ، صدای من

* * *

لالا لالا گل غوزه

نگین سبز فیروزه

بیا که واکنیم روزه

که فردا عید نوروزه

* * *

لالا لالا کلونک شی

به کوچه ها روونك شی

کلام اللّه بغل گیری

به مکتب شی، سبق گیری

* * *

لالا لالا گَل نارم

تویی برّه و فادارم

اگر دست از تو بردارم

به مردن می رسد کارم

* * *

لالا لالا که اللّه را خوش آید

در رحمت به روی خلق گشاید

اگر بنده ببندد در به رویم

خداوند کریم صد در گشاید

* * *

لالا لالا گل خاشخاش

نبینم داغ تو اجّاش

نَه از تو را، نَه از بابات

نَه از گگه(۱) بلند بالات

* * *

لالا لالا گُل آلو

چراغ خانه خالو

همون خالوی کم همّت

نکرده گُلِ مار خدمت

* * *

لالا لالا گلم باشی

سر کلاه تو نقّاشی

دعا کردم پسر باشی

تو همراه پدر باشی

* * *

لالا لالا لالات کنم

به گهواره طلات کنم

خوراک صبح و شامت را

همه نُقل و نبات کنم

* * *

۱- گگه = داداش - برادر.

لالا لالا خبر داری

تو بابا به سفر داری

به هر مجلس که بنشینی

نشانه از پدر داری

* * *

لالا لالا چینی مایی(۱)

تو گهواره زری مایی

تمام بند و بارش راهمه ابریشمی مایی

* * *

لالا لالا تو لالا کن

دل ما را تسلّا کن

دل مادر به خون گشته

بیا بنشین تماشاکن

* * *

بخواب عمرم، بخواب جانم

بخواب ای نور چشمانم

بخواب ای تُرکِ تبریزم

بخواب جَلِ(۲)سَحَر خیزم

*

* *

لالا لالا تو عمرم، تو عزیزم

به بالینت بخوابم، بر نخیزم

به بالینت بخوابم تا قیامت

قیامت آید و من بر نخیزم

* * *

لالا لالا گل قندم

برات گهواره می بندم

که گهواره شاه مقصود

بند و بارش همه یاقوت

ص:۴۶

۱- مایی = می خواهی.
۲- پرنده ای کوچک شبیه گنجشک.

لالا لالا گلی دارم

به درگاهش نمی نالم

به درگاهش کسی نالد

عزیزی در سفر دارد

* * *

لالا لالا خدای من

تو بشنو ناله های من

همین طفلان نادان را

خدا بگذار برای من

* * *

لالا لالا به دید تو

به قنداق سفید تو

که بابا در سفر داری

بیاید به امید تو

* * *

لالا لالا گل سوری

دو چشم دارم به راه دوری

که راهِ دور، فراق داره

به چشم من بیاد نوری

* * *

لالا لالا همیشه لالات کنم

کفشی بخرم ز نقره در پات کنم

کفشی خَرم در کوچه روانت کنم

در گوشه نشینم و نگاهت کنم

* * *

لالا لالا گل جیره

چرا خوابت نمی گیره

بابات رفته زنی گیره

ننه ات همیشه غمگینه

* * *

لالا لالا به گنجینه

مادر گوشت برّه می چینه

گوشت برّه حلال تو

به جای شیر مارِ تو

ص:۴۷

لالا لالا لالات میاد

صدا نکن بابات میاد

که مردم ها دروغ میگن

که شاهزاده هرات میاد

* * *

لالا لالا لالا لالا

نبینم داغت اِن شاء اللّه

نَه از تو ونَه از بابات

نَه از دایی بلند بالات

* * *

لالا لالا گل زیره

بچّه ام خواب خوشش گیره

* * *

لالا لالا گل سوری

نکن از مادرت دوری

لالا لالا گل قندی

تو از شهر سمرقندی

* * *

لالا لالا خدا داده

که از نقره طلا داده

از آن شکلهای مروارید

یکی کنده به ما داده

* * *

لالا لالای دُر دانه

قدر تو را که می دانه

همین مادر بی چاره

دگر کسی نمی دانه

* * *

لالا لالای حور حوری

میان تاک انگوری

* * *

ص:۴۸

لالا لالای آلوچه

گُل لاله به بانوجه

که با نوج را بجنبانید

دل لالاش نرنجانید

* * *

لالا لالای لالایی

خواب شو کرّک صحرایی

کلون کردم به خون دل

که یک روزی به کار آیی

* * *

گُلم در خواب، گُلم بیدار

گُل مادر نشه بیمار

اگر گُل جان شود بیمار

خدا جانم نگاهش دار

* * *

لالا لالا گُل زیره

که محمود شاه به زنجیره

که محمود شاه و نادرشاه

تو را خواب خوشی گیره

* * *

لالا لالا که لالایی

گُلم مرغان صحرایی

دلم دریای خون گشته

چرا آرام نمی آیی

* * *

لالا لالا گُل نارم

دو قیطون قلم کارم

زبس که تو را دوست دارم

به زمینت نمی گذارم

* * *

لالا لالا گُل گندم

من اسبت را کجا بندم

میان حاصل های مردم

که بر قدّ و بالات گردم

لالا لالا امینِ من

چو بلبل در کمینِ من

مشقّت همه دنیا

خدا کرده نصیبِ من

* * *

لالا لالا خدا داده

که از نقره طلا داده

از شاخه های مروارید

یکی کَنده به ما داده

* * *

لالا لالایِ لالایی

چغوک(۱) زرد صحرایی

که بال تو به زرگیرمکه نوکت را به مُرواری(۲)

* * *

لالا لالا گُل پسته

بابات رفته به گلدسته

بچّه ام آرام نمی گیره

شدم از دست او خسته

* * *

لالا لالا عسل باشی

دلم می خواست پسر باشی

به هر مجلس که بنشینی

تو جادارِ پدر باشی

* * *

ص:۵۰

۱- چغوک: گنجشک.

۲- مُرواری: مروارید.

لالایی های تربت حیدریه

لالا لالا بمانی تو

خط قرآن بخوانی تو

که فردا روز محشر تو

الهی در نمانی تو

* * *

لالا لالا تو لالاکن

سرو دستت را بالاکن

توکّل بر خدای ماکن

نظر بر باغ بالا کن

باغ بالا عروسیه

عروسی را تماشاکن

لالا لالا گل گشنیز

بچه ام حالا حالش خوش نیست

* * *

لالا کن لاله سر در گریبان

که یک روز زندگی می گیره سامان

بلند شو نصف شب با من دعا کن

دو دست کوچکت رو بر خدا کن

* * *

لالا لالا لالاکن پر شکسته

بابات الان توی ایوان نشسته

داره با غم برات قالی می بافه

با دستهای ضعیف و پینه بسته

* * *

لالا لالا گُل پونه

گدا آمد در خونه

پولش می دم نمی ستونه

دلش می خواد بیاد خونه

* * *

لالا لالا گُل آبی

چرا امشب نمی خوابی

* * *

لالا لالای آسانی

توپیرمرد خراسانی

اگر بابای مرا دیدی

دعای بسیار برسانی

بگو دخترت را دیدم

همان کفترت را دیدم

به دست دستاس می گرداند

به پاگهواره می جنباند

به سرش دیگ آب داره

به پیشش جُفت گاو داره

* * *

لالا لالا گُل زیره

بابات رفته نبات گیره

لالا لالا گُلم باشی

تو آرام دلم باشی

نشینی در کنار من

نمیری دلبرم باشی

آلا لالا گُل سنبل

جهان شد پرگُل و بلبل

بیا با ما رویم صحرا

برای هم بچینیم گُل

لالا لالا گُل لاله

درخت سیب یکساله

باباش رفته به آبداری

دَم بیلش طلا کاری

لالا لالا گُل سوسن

سرت بردار، لبت بوسم

لبت بوسم که بو داره

که باگُل گفت و گو داره

لالا لالا خدای من

به حق بشنو نوای من

سرم درد می کند، کومادرمن

دو دستها را گذارد بر سر من

دو دستها را گذارد، بر ندارد

که شاید خوب شود دَرِد سر من

لالا لالا لالایت می کنم من

تو گهواره به خوابت می کنم من

* * *

لالا لالا خودم دایه

درخت گل کنم سایه

نشینم پای گهواره

که تا جانم بیاسایه

* * *

سفر کردی، سفر را دور کردی

دلم را خانه زنبور کردی

سفر کردی برای مال دنیا

دو چشم روشنم را کور کردی

* * *

لالا لالا لالات کنم

به گهواره طلات کنم

که گهواره را بجنبانید

عزیزآقا را نگریانید

* * *

لالا لالا عزیزدانه

تو باشی مرغ این خانه

لالا لالا گل نازم

تویی برّه وفادارم

لالا لالا گل نرگس

تو از پیشم نرو هرگز

ص:۵۳

لالا لالایی دُردانه

قدر تو را کی می دانه

قدر تو را بابا دانه

تو را بر تخت بنشانه

* * *

پسر من توی باغه

سر زلفش پَرِ زاغه

میان پسرا طاقه

لالا لالا لالا لایی

* * *

لالایی های تنکابن

نَنو نَنو لالایی

چه خوبی و با صفایی

عروسکم سواره

ننوی خوبی داره

لالا لالا عروسک

ای گُل ناز کوچک

بخواب بخواب قشنگم

خوشگل رنگارنگم

ننو ننو تاب داره

تو سینه اش خواب داره

ننو می یاد و می ره

عروسکم خواب می ره

نَنو ننو لالایی

چه خوب و باصفایی

*

* *

ص:۵۵

لالایی های تهران

لالا لالایِ لالایی

گُلم رفته به ملّایی

تو ملّایی کلانش کن

به مکتب ها روانش کن

کلام اللّه بغل گیره

سر راه پدر گیره

لالا لالا گل پسته

کمرش را علی بسته

* * *

لالا گویم تورا خوابت کنم من

نظر برقدّو بالایت کنم من

نظر بر قد و بالای بلندت

نظر بر ابروان چون کمندت

*

* *

ص:۵۶

لالایی های چناران

سر کوه بلند، نی می زنم مو

شتر گم کرده ام، رَد می زنم مو

شتر گم کرده ام، شتر شاهی

چنان نی می زنم، دلبر کجایی

* * *

خدایا دل ندارم، دل ندارم

غریب افتاده ام، منزل ندارم

غریب افتاده ام درِ ملک مردم

زراعت کاشته ام، محصول ندارم

* * *

عزیز من، گل انگور

دلم شد خانه زنبور

اون زنبور که عسل داره

نه زنبوری که نیش داره

* * *

لالا لالا گل مریم

بذار پلکات را رویِ هم

لالا لالا گل سوسن

بخواب ای گل، کنار من

* * *

ص:۵۷

لالایی های خاف

اللّه مدد، اللّه مدد

یا غوص ربّانی مدد

تربت بود مقام تو

از عرش آید نام تو

یا ژنده پیل، پیل خدا

یا احمد جامی مدد

* * *

لالا لایی گل قندم

تسلّای دل تنگم

جدا کن بند از بندم

من از تو دل نخواه کندم

* * *

لالا لالا گل پنبه

بابا رفته دلم تنگه

لالا لالا گل پونه

مادر کجاست؟ توی خونه

* * *

لالا لالا تو لالا کن

تو با مادر مدارا کن

چرا اینقدر تو بی تابی

چرا یک دم نمی خوابی

* * *

ص:۵۸

لالا لالا گل ریحون

بابات رفته لب ایوون

لالا لالایی لالایی

تو نورچشم بابایی

* * *

لالا لالا شب تارم

من از هجر تو بیمارم

لالا لالا گل مریم

الهی باشی تو بی غم

* * *

لالا لالا تو از قندی

تو از مُلک سمرقندی

تو را نفرین نخواهم کرد

که از بس تو کِرامندی

* * *

لالا لالا گل هم هم

به دستت نیزه رستم

بیا مادر سخاوت کن

که اسمت را کنم حاتم

* * *

لالا لالا گل گندم

که گاز تو رِ کجا بندم

به پای بوته گندم

که قُمری می کند قُم قُم

* * *

اللّه گویم اللّه را

نام خوش خدا را

محمد مصطفی را

علی شیر خدا را

* * *

لالا لالا گل نرگس

خدایا خوار نَشی هرگز

به عروسی تو فرزند

نشینم تا سرِ مجلس

لالا لالا گل زیره

بابات رفته زنی گیره

دعای مو همه هست در شوو روز

زن بابایت انشاالله بمیره

* * *

لالا لالا بمانی تو

خط قرآن بخوانی تو

که در فردا، روز محشر

انشاءالله در نمانی تو

* * *

لالا لالا که تو حوری

میان باغ انگوری

مرا خوابت نمی برد

زدل شیدا، به چشم دوری

* * *

لالا لالا گل خرما

بیا مادر تو پیش ما

دلی دارم که پُر غمه

که شاید دل شود تسلا

* * *

لالا لالا منم خسته

که دل در یاد حق بسته

که دست ظالمان کوتاه

زبان دشمنان بسته

* * *

ای اللّه و ای اللّه

به پیری رسی انشاءاللّه

که به پیری و با دولت

دست تو رِ گیره حضرت

* * *

ص:۶۰

لالا لالا گل و سنبل

کلاغ و قُمری و بلبل

به خواب خود تو می بینی

بز و بزغاله و کمبل

* * *

اللّه گویم بمونی

نام نبی رِ بخونی

از این آیات قرآنی

شاید که در نمونی

* * *

ای اللّه تو می دانی

گنه کردم به نادانی

گناهِ مو رِ ببخشایی

به حق شاه جیلانی

* * *

لالا لالا گل لاله

سر کوه ها رِ گرفت ژاله

دعای عمّه و خاله

الهی شی هزار ساله

* * *

لالا لالا حبیب اللّه

دِ مکه رفت رسول اللّه

که مکه جای خوبانه

زیارتگاهِ حَجیانه

* * *

لالا لالا گل بادوم

خدای مهربون دارم

بگو آهسته زیر لب

به امید تو می خوابم

* * *

لالا لالا گل گلزار

سرت بالای زانوم ذار

که هرچه راز دل داری

به من گو مونسی بر مار

ص:۶۱

لالا لالا که این کوچه درازه

که این میرپنج من، در خواب نازه

لالا میرپنج من حرکت بدادند

که بیدارشو، الان وقت نمازه

* * *

لالا لالا گل آلو

بریم در خانه خالو

خالو رفته به هندوستون

دلم رفته به باغستون

* * *

لالایی های درگز

لالا لالا که لالات می کنم من

نگاه برقد و بالات می کنم من

لالا لالا که لالات بی بلا باد

نگهدار شب و روزت خدا باد

* * *

لالا لالا عزیز اللّه

قلم در دست برو ملّا

بخون جزوی کلام اللّه

نگهدارت بود اللّه

لالا لالا بابات رفته مدینه

لالا لالا سرخاک سکینه

لالا لالا سکینه نور عینه

لالا لالا دختر امام حسینه

* * *

لالا لالا دلم خونه

بخواب مادر، نگیر بونه(۱)

لالا لالا بخواب تا ماه در آیددل پر غصّه ام از غم در آید

لالا لالا گُلِ با غمتو هستی مرهم داغم

لالا لالا تو را دارم چرا از بی کسی نالَم

۱- بونه: بهانه.

لالا لالا گَل گلپر

تمام غصّه هایم پَر

لالا لالا گُل لادن

توهستی، تو عزیزمن

لالا لالا لالا لالا

ندارم غصّه ای حالا

لالا لالا به خوابش بر

به سیر سیب و نارش بر

لالا لالا گُلِ نرگس

بلا بر تو نیاد هرگز

* * *

لالا لالا گُل نعنا

بابات رفته، شدم تنها

لالا لالا گُل پونه

بابات رفته دلم خونه

لالا لالا گُل پسته

بابات بار سفر بسته

*

* *

لالایی های دزفول

اوّل اِنّا فَتَحنا باد یارت

صراط المستقیم بادا حفاظت

صراط المستقیم، سی جزء قرآن

که او باشد حصار اندر حصارت

* * *

گل گفت که من مذهب و دینی دارم

با آل رسول همنشینی دارم

نامم زمحمد است و اسمم ز علی

خلق حَسَن و خوی حسینی دارم

* * *

کلامی چون کلام اللّه خدا نیست

زنی چون فاطمه خیرالنّساء نیست

غلامی همچو قنبر با وفا نیست

کنیزی همچو فضّه با حیا نیست

* * *

ص:۶۵

اگر الله یار است هیچ غمی نیست

اگر دشمن هزار است هیچ غمی نیست

اگر شمشیر برفرقم ببارد

پناهم کردگار است هیچ غمی نیست

* * *

اگر صد مادیان بور داری

اگر صد مثل رستم زور داری

گر از خشت طلا سازی عمارت

در آخر یک نخود از گور داری

* * *

صد مرتبه گفتم ای دل گمراهی

با آدم نااهل مکن همراهی

با آدم نااهل اگر همراهی

پوستت بکند نمک زند چون ماهی

* * *

بهار آمد درختها زغفرانی

به صحرا و چمن، گل تا به زانی(۱)

به صحرا و چمن، گل تا در باغکه فرزندم دهد بوی جوانی

* * *

الا دختر که ماهِ دخترانی

انار مَلَسِ مازندرانی

زره[۲] بر گردنت گوشواره برگوش

همان ماه میانِ آسمانی

* * *

ص:۶۶

۱- زانی: زانو.

۲- زره: گیسوان.

قسم خوردم سه روز روزه بگیرم

سر زلف تو را فیروزه گیرم

قسم خوردم نیایم خانه تو

سه چار روزه شدم دیوانه تو

* * *

اگر ایران و تهران مسکنم بود

اگر تاج سلیمانی سرم بود

اگر روزی دو صد دفعه روم حج

نه چون آن دم که فرزند در بَرُم بود

* * *

سرت بالش بیماری مبیناد

دو چشمت گریه و زاری مبیناد

دوچشمی که تو داری پیش کس نیست

عقیقی مثل لبهات در یمن نیست

* * *

هرکس پسری دارد

زنبیل زری دارد

هرکس دختری دارد

گنج گوهری دارد

هرکه دختری داره به خانه

هرگز نخورد غم زمانه(۱)

* * *

ص:۶۷

۱- به نقل از کتاب: اُلَّ، لالایی های محلی دزفولی، محمـدعلی امام، محمدحسـین عرب و عظیم محمودزاده، دزفول، انتشارات افهام، ۱۳۷۸.

لالایی های سبزوار

لالا لالا گل نارُم

عزیزم غمخور مارُم(۱)

لالا لالای گهوارهتو را مولا نگه داره

لالا لالا گُل پستهبخواب آهسته آهسته

لالا لالا گُلم باشیکه درمان دلم باشی

لالا لالا خدا یارترسول اللّه نگه دارت

* * *

لالا لالا گُلم هستی

برایت می خرم اسبی

یکی اسب و دوتا تازی

سر کوچه کنیم بازی

* * *

لالا لالا گُل خاله

عزیزم می کند ناله

لالایی دخترم لالا

گل نیلوفرم لالا

۱- مارُم: مادرم.

لالایی نازنین دختر

تویی دُردانه مادر

لالایی دلبرم لالا

لالا تاج سَرُم لالا

* * *

لالا گلهای داوودی

لالا جان و دلم بودی

لالا لالا گلم لالا

عزیزم، خوشگلم لالا

* * *

لالا لالا گل باغ بهشتم

لالا لالا تو بودی سرنوشتم

برای بابایت نامه نوشتم

میان نامه "گل" نامت گذاشتم

* * *

چرا زرد و ذلیل و خسته ای یار

چرا دستمال به گردن بسته ای یار

مُو که حرف بدی با تو نگفتم

چرا با دیگران دل بسته ای یار

قسم بر ذات پاک شیر یزدان

که دل با دیگران نبسته ام یار

دل من و دل تو هردو میزان

دل من را بیا اینقدر نلرزان

دل من بر کباب پخته مانَد

کباب پخته را اینقدر مسوزان

ص:۶۹

سرم درد و سرم درد و سرم درد

نمی دانم چرا رنگم شده زرد

همه گویند زگرمای زمینه

خودم دانم زعشق نازنینه

گل گندم، گل گندم مرا کُشت

زمستان آمد و سرما مرا کُشت

زمستان آمد و با برف و باران

قشنگ دختر ای مردم مرا کُشت

* * *

لالایی های شاهرود

لالا لالا لالا لایی

گُلم رفته به ملّایی

گُلم رفته که ملّاشه

دل مادر تسلّاشه

* * *

لالا لالا حبیب من

به درد دل، طبیبِ من

چنین طفل عزیزی را

خدا کرده نصیب من

* * *

لالا لالا تو را دارم

امیدی از خدا دارم

خدا تو را به من بخشد

که صد شکرش به جا آرم

* * *

لالا لالایی گویم زنده باشی

غلام (کنیز) حضرت معصومه باشی

لالا لالایی دُر در گوش

ببر بازار مرا بفروش

به یک من آرد وسی سیر گوشت

بکن بُغرای(۱) درهم جوش

بخور مادر، حلالت بادمثال شیر مارِت باد

* * *

لالا لالا حبیب اللّه

از این کوچه مرو بالا

که دشمن های بد داری

سرت را می برند از راه

* * *

لالا لالا گُلِ لاله

پلنگ در کوه می ناله

برای دختر خاله

که دختر خاله بیماره

* * *

لالا لالا گُل نسرین

درم کردی دروبستی

مرا بردند به هندوستان

عروس کردند به صد داستان

به صد قالی کرمانی

به صد پیه سوز میغانی

حسن جانم به ملّایی

حسین جانم به اُستایی

به غیر از این به گهواره

دوازده تا به صحرایه

* * *

ص:۷۲

۱- آشی که از خمیر که به شکل رشته های دراز بریده تهیّه می شود، فرهنگ فارسی معین.

لالا لالا گَل پیش پیش

بابات رفته نکن تشویش

لالا لالا گُل قالی

بابات رفته سرکاری

لالا لالا گُل رستم

تو را گهواره من بستم

که گهوارت طلا کاره

بالا پوشت قلمکاره

لالا لالا همین دارم

هزار امید به این دارم

اگر اللّه تو را بخشد

که صد شکرش به جا آرُم

گُلم در خواب، ، گُلم بیدار

گُلم در سایه دیوار

گُلم کی می شود بیدار

گلم هرگز نشه بیمار

لالا لالا تو لالا کن

دعا بر جون باباکن

لالا لالا به قربونت

که خواب اومد به چشمونت

به چشمون پَر زاغت

نبیند مادرت داغت

لالا لالا گل پنبه

ننه رفته سر چشمه

سر چشمه که آب داره

دو چشمونت که خواب داره

لالا لالا گل پسته

بابات بار سفر بسته

نشی بیمار، نشی خسته

که مادر دل به تو بسته

لالا لالا گُلم باشی

بخوابی بلبلم باشی

تسلّای دلم باشی

عزیز و مونسم باشی

بخور مادر، حلالت باد

مثال شیر مارِت باد

لالا لالا به گُل مانی

به آبِ زیرِ پُل مانی

به گُل مانی که تازه می دهدپر

به ماه مانی که تازه می زند سر

لبت یاقوت و دندانهات گوهر

نویسم بر قدت اللّه اکبر

لالا لالا لالات کردم

به گهواره طلات کردم

که گهواره بجنبانم

دل طفلم مرنجانم

لالا لالا شبستونم

حلالت شیر پستونم

لالا لالا گُل گردو

بابات رفته برای اردو

لا لا لا لا گل پونه

دلم از زندگی خونه

لالا لالا گُلِ نارم

زغم های تو بیمارم

تو را دارم، چه غم دارم

هزار، شکرش به جا آرم

* * *

لالا گویم که تا خوابت کنم من

علی گویم که صد ساله ات کنم من

* * *

لالایی های شیراز

لالاییت می کنم که زنده باشی

کنیز حضرت معصومه باشی

کنیز حضرت معصومه قم

که تا صبح قیامت زنده باشی

* * *

لالا لالا گُل نعنا ننه جان

از این کوچه نرو تنها ننه جان

کوچه برُّی(1) شوخ(2) داره ننه جان

سرت را می بَرند از راه ننه جان

لالا لالا بجنبانین ننه جانبغل گیرین، بگردانین بره جان

برای خاطر نَنَش لالا لایدلش روزی نرنجانید ننه جان

برو نَنی خالخالی ننه جانبیا نَنی طلا کاری بره جان

لالا لالا لالایش کن ننه جانببندم تختِ تو بر سر ننه جان

اگر بختم کند یاری لالا جانببندم تخت دامادی، بره جان

ص:۷۵

۱- برُّی: زیاد.

۲- شوخ: گستاخ - پررو.

لالا جانم، لالا برّه ام لالای لایزر مخمل مگر چنده ننه جان

که خالوی تو سمرقنده ننه جاناگر بختم کند یاری جعفرجان

ببندم تخت مروارید بره جانلالا بره ام، لالا قوزوم لالا جان

لالا لالای لالای لای لای لالالا لای خودم دایه(۱) جعفرجان

لالا لالای لای لای لالادرختِ گُل کنه سایه ننه جان

لالا لا لای لای لای لالادرختِ گُل ننه، سایه نداره

لالا لالایی لای لای لالابچینم هر گُلی که پایداره

لالا لایی بهار آمد، لالاییمحمّد از شکار آمد، لالایی

* * *

لالا لالا، عزیزِ کبکِ مستم

میان کبک ها دل بر تو بستم

تمام کبک ها رفتن به بازی

من بیچاره پابست تو هستم

* * *

۱- دایه: پرستار، مادر خوب.

لالایی های طبس

الالالا گُلِ پونه

سگو آمد درخانه

کیشش کردم بدش آمد

نونش دادم نمی ستانه

برو بر بام همسایه

بگیر بچه همسایه

که ما بچه همین داریم

هزار امید بر این داریم

هزار امّیدِ صد ساله

خدا او را نگه داره

*

* *

ص:۷۷

لالایی های فردوس

الا لا لا تو را دارم

به درگاه خدا نالم

که من بچّه همین دارم

هزار امّید بر این دارم

هزار امّیدِ صد ساله

خدا عمرش نگه داره

* * *

الا لالا گُلم لالا

تسلّای دلم لالا

الا لالای گلدسته

گُلم هرگز نشه خسته

* * *

الا لالا گُل آلو

نهالِ سیب و زرد آلو

چراغِ خانه خالو

اَلا لالای لالایی

در این دنیا که می گذره

امان ازقبر و تنهایی

* * *

الا لالا لالات خوام کِرد(۱)

به خواب شو که دعوات خوام کِرد

به گهواره ی طلات خوام کِردانشاالله مُلّات خوام کِرد

* * *

لالا لالا گل لاله

چراغ خانه خاله

لالا لالا گل خندون

مکن گریه، مکن قان قون

* * *

لالا لالای لا رَشتی

تو آن روز رِ به یاد داشتی؟

کلوچی(۲) رِ طلب کردم

تنورشورِ(۳) تو برداشتی؟

تو سر دنبالِ مو کردیمو ترسیدم و وَر جَستُم

نشستم یکّه و تنهادِ پیِ باغ به خو رفتم

که تُرک آمد ز ترکستانمرا بردند به هندوستان

به چه خواری بزرگم کردبه چه نازی عروسم کرد

به صد اَخته(۴) به صد بَخته(۵)به صد من آرد او بَخته(۶)

۱- خوام کِرد = خواهم کرد.

۲- کلوچ: کلوچه گالک، یک نوع نان روغنی مخلوط با زعفران و کنجد.

۳- تنورشور: چوب بلندی که داخل تنور را با آن تمیز می کنند.

۴- اَخته: خواجه حرم سرا، مردی که عقیم شده.

۵- بَخته: گوسفند شش ماهه.

۶- اَو بخته: بیخته، الک شده.

به صد دَوریِ(۱) کاشانیبه صد دیگِ خراسانی

حنایم در جَوال(۲) آمدکه کفشم بیست و چار آمد

هنوزم من نشد راضیلالا لالایِ لا رَشتی

حسن خانَم دِ مُلّایهحسین خانَم دِ صحرایه

به غیر از این دِ گهوارهدوتای دیگر دِ اُستایه

لالا لالایِ لا رَشتی

لالا لالا به صحرا شو

به دینگ دینگ(۳) تماشا شو

اگر بچّه ما رو دیدیبگو زودتر به ملّا شو

* * *

لالا لالا گلم لالا

عزیز در غنچه ام لالا

لالا لالا گل سنجد

چراغ خانه و مسجد

لالا لالا امان اللّه

محمد یا رسول اللّه

لالا لالا گلم لالا

چراغ خانه ام لالا

* * *

۱- دَوری: بشقاب بزرگ از مِس یا روی.

۲- جَوال: کیسه بزرگ.

۳- دینگ دینگ: صدای ریزش باران.

لالا لالا که لالا شی

به خواب شی تندرست باشی

لالا لالا گل چایی

از این بچّه چه می خواهی

که این بچّه پدر داره

تفنگی زیر سر داره

*

* *

لالایی های قاین

لالا لالای لالانِ

رضا، شاه خراسانِ

شفایِ دردمندانِ

او ضامنِ غریبانِ

* * *

لالا لالایی لالایی

همه مرغ و همه ماهی

همه مرغاثنا گویند

برات ذکر خدا گویند

* * *

لالا لایی لالالایی

گُلُم رفته به ملّایی

گُلم رفته که ملّاشه

قلم در دست و میرزاشِه

* * *

لِلا لالا کَلُونک شی

به کوچینو(۱) دو ونک شی

کتاب رِ در بغل گیرییه متّبو(۲) رَوونَک شی

۱- کوچینو: کوچه ها.

۲- متّبو: مکتب.

لِلا لالای لِلّهی برایت

لِلا لالای لِلّهی قبایت

همو دَرزی که وَر دوزه قبایت

امیدوارم که ورچینه بلایت

* * *

لِلا لالای لِلّهی گُلم باشی

لِلا لالا تسلّای دلم باشی

اگر مَدَر بمیره در غریبی

که آخوندِ سرِ خاکم تو باشی

* * *

لِلا لالای دُر در گوش

برو بازار مرابفروش

نصیحت که به تو کردم

یکی رِ با، یکی کُن گوش

* * *

لِلا لالای لالایی

چغوکِ زردِ صحرایی

اگر مَدَر مرا دیدی

بگو دخترت رِ دیدم

به آوازهای خوشِ خود

چغوک باغ می پرّاند

بچه اش کِشمون نگاه می داشت

به دست دستاس می گرداند

لالا لالا گُل هم هم

دل شادت نگیرد غم

اگر خواهد که گیرد غم

دو عالَم می خوَرد برهم

لالا لالاتولالاکن

دل مادر تسلّا کن

برو بر شاخ گُل بنشین

تماشای کوه و صحرا کن

* * *

لالا لالا، لالات کردم

به گهواره ی طلات کردم

که گهواره بجنبانی

دلِ مادر نرنجانی

ص:۸۳

رفتم به سوی پشته

خواستم بخورم کِشتِه

یکهو صدایی آمد

دیدم سبد شکسته

یک وقت سواری آمد

خواجه از، شکاری آمد

اسب تو رِ کجا بندم

بالای گل گندم

گل گندم رِ آب برده

دل بچّه ام رِ خواب برده

* * *

لالا لالا همینم من

چو آهو در کمینم من

دعای من همین باشه

که داغ تو نبینم من

* * *

لالا لالا، گل گندم

مو اسبت رِ کجا بندم

به پای خرمن گندم

که جنگم می کنند مردم

* * *

ص:۸۴

لالایی های قوچان

لالا لالا گل آلو

دو چشمت مست و خواب آلو

لالا لالا گل اسفند

بابات رفته رَدِ گوسفند

* * *

لالا لالا گل زردم

به قربونِ تو می گردم

به قربونت که رعنایی

جوونی، رو به دنیایی

* * *

لالا لالا گل زیره

چرا خوابت نمی گیره

بابات رفته که زن گیره

عمّه ات رفته پای دایره

* * *

لالایی های کاشمر

لالا لالات کنم ننه

تو را مُلّات کنم ننه

لالا لالا گُل پونه

بابات رفته، نگیر بونه

* * *

لالا لالا گُل لاله

دل از مهر تو خوشحاله

الهی زنده باشی تو

شَوی دَه ساله، صد ساله

* * *

لالا لالا گُل گلپر

تمام غصّه هایم پر

لالا لالا لالا لالا

ندارم غصّه ای حالا

* * *

لالا لالا به جانِ تو

بمیرند دشمنانِ تو

لالا لالا بمانی تو

که دوران ها برای تو

درِ دروازه را بستند

به ویرانه نمانی تو

* * *

ص:۸۶

لالا لالا گَل پنبه

خدا بهش بده عمّه

لالا لالا گُل لیمو

خدا بهش بده عمو

* * *

لالا لالا گُلِ زردم

تویی فرزندِ دلبندم

مکن گریه ز گهواره

فلک از گریه هات ناله

بخواب لالا بخواب لالا

بغل گیرم تو را فردا

* * *

لالا لالا گُل قالی

بابات رفته جایش خالی

لالا لالا گُل صد پر

بخواب ای نازنین دلبر

* * *

لالا لالا عزیز مو کمندم

مکن گریه به قربانِ تو گردم

لالا لالا صدایت می کنم من

سر و جان را فدایت می کنم من

* * *

لالا لالا گل انبه

لبت پر شکر و قنده

لالا لالا گل انجیر

بابات رفته به جنگِ شیر

* * *

درو رفت و درو رفت و درو رفت

نسای مخملین گفتم نرو، رفت

الهی پیرِ ناداری بسوزه

که دستای نازکم با داسِ جو رفت

ص:۸۷

از این جا تا به کاشمر سه گَداره

گُدار اولی سنگک سفاله

گُدار دومی قالیچه بنداز

گُدار سومی دیدار یاره

* * *

بالا خانه بلندم شده نِی پوش

گلم بی رختخواب افتاده بی هوش

* * *

لالا لا دانه یاقوت مادر

تویی تسبیح شاه مقصود مادر

* * *

یک امشب را که مهمانِ شمایم

کبوتر بر لب بام شمایم

عزیزم قدر مهمان را بدانید

خدا داند که فردا شب کجایم

* * *

لالا لالا گل نارم

ز غم های تو بیمارم

به شب نالم و روز نالم

عجب هنگامه ای دارم

* * *

لالا لالا دِ بانوجی(۱)

مثالِ برّه قوچی

که بانوج رِ بجنبانیدای نازدانه رِ نَرَنجانید

* * *

ص:۸۸

۱- بانوج: نَنو، گهواره.

لالایی های کردستان

لالا لالا گُل گردو

بابات رفته ردِ اردو

لالا لالا گُلِ پونه

که دنیا بی تو زندونه

لالا لالا گُل آبی

بابا رفته صید ماهی

* * *

ص:۸۹

لالایی های کرمان

لالا لالا گُل سوسن

سرت بردار، لبت بوسم

سرت بردار که الّله

زبانت قل هُو اللّه

* * *

لالا لالا گُلی دارم

عزیز و بلبلی دارم

لالا لالا گُل لاله

گل دایی، گُل خاله

* * *

لالا لالا گُل زیره

بابات رفته زنی گیره

کنیزی بر تو می گیره

کنیز تو سیاه باشه

سراندر پاش طلا باشه

لالا لالا جون جونم

لالا ای طفل نا دونم

لالا لالایی لالاچه

دو تا مرغه لبِ تاقچه

دو تا تخم کرد برای بچّه

ص:۹۰

لالا لالا سیاه دونه

که بابات در بیابونه

لالا لالا گل فندق

چرا بازه در صندوق

* * *

لالا لالا بهار آمد

بهار از لاله زار آمد

خوشا بویی که رود داره

که بلبل صد هزار آمد

* * *

لالا لالا، سَوا می شه

گل از بلبل جدا می شه

گل باغ من ان شاءاللّه بمانی

من از عشق تو کردم باغبانی

وقتی غنچه بودی بویت نکردم

حالا که گل شدی با دیگرانی

* * *

لالا لالا گل پونه

عزیزم تو نگیر بونه

لالا لالا گل پونه تو باشی

عزیز یکدانه خونه تو باشی

* * *

لالا لالا گل زیره

باباش جوون، ننه اش پیره

لالا لالا گل رعنا

بابا دستش توی حنا

* * *

لالا لالا دور سرت بگردم

فدای پیرهن آبیت بگردم

شنیدم بی مَنَت خوابِت نمی برد

فدای چشم بی خوابت بگردم

* * *

ص:۹۱

لالایی های گلپایگان

الا لالا گُل قندم

عزیز رود دلبندم

مکن ناله، مکن گریه

به قنداقت نمی بندم

الا لالا گُل لاله

پلنگ در کوه می ناله

نَه بز می خواد، نَه بزغاله

برای رود می ناله

الا لالا گُل نعنا

بابات رفته به کوه تنها

از این صحرا به اون صحرا

مرا بردند سوی صحرا

ص:۹۲

الالالا گَل باغ بهشتم

الا لالا تو بودی سر نوشتم

بخواب ای مونسِ روح و روانم

بخواب ای بلبلِ شیرین زبانم

بخواب ای عندلیب بوستانم

بخواب ای راحت و آرام جانم

بخواب ای جانِ شیرین، راحتِ دل

چو بلبل نغمه زن در ساحتِ دل

بخواب ای غنچه بشکفته من

بخواب ای گوهر ناسفته من

بخواب ای نورِ چشم روشن من

بخواب ای روی ماهت، گلشن من

بخواب ای جون دل، نوباوه من

به شیرینی انارِ ساوه من

* * *

لالایی های مشهد

لالا لالا به صحراشی

به پای تخت زهراشی

اگر زهرا بفرماید

غلام شاهِ رضاشی

* * *

لالا لالا شبم تاره

گُلم غنچه تو می ناله

گُلم رفته به دریایی

بیاره یک دو تا ماهی

یکی دُرّ و یکی گوهر

علی داماد پیغمبر

لالا لالا خدا یارت

رسول اللّه نگهدارت

نگهدار سرو جانت

جان مادر به قربانت

* * *

لالا لالا خدای من

تو بشنو ناله های من

تو بشنو ناله ها یکسر

به حقِّ ساقیِ کوثر

* * *

ص:۹۴

لالا لالا گَل ریحان

به گهواره و ننه اش حیران

لالا لالا گُلم خوابش بگیره

باباش رفته براش قرآن بگیره

* * *

لالا لالا گُل هر روزه من

قضا کردی نماز و روزه من

قسم خوردم که هفت روز روزه گیرم

سر زلفِ تو را فیروزه گیرم

* * *

لالا لالا گُل زردم

نبینم داغ فرزندم

لالا لالا گُل نارم

رو زمینت نمی گذارم

خداوندا تو ستّاری

همه خوابند، توبیداری

به حقِّ خواب و بیداری

عزیزم را نگه داری

* * *

لالا لالا گُل شیرین زبانم

لالا لالا بخواب آرام جانم

* * *

لالا لالا عزیزِ ترمه پوشم

کجا بردی کلیدِ عقل و هوشم

لالا لالا به دستمالم گُل بادام دارم

نَه شب خواب و نَه روز آرام دارم

* * *

ص:۹۵

لالا لالا گَل باغ بهشتم

برای بابایت نامه نوشتم

* * *

لالا لالا به قوچان شی

به سر کار بلوچان شی

بلوچا که تورِ می خواستند

پنیر و ماست برات بستند

* * *

لالا لالا تو را بسیار می خوام

تو را در خواب تو را بیدار می خوام

تو را در خواب، در بالای قالی

خود را بیدار در کُنج بخاری

* * *

لالا لالا گُلِ زیره

بچّه ام خواب خوشش گیره

لالا لالا بخواب جونم

که خواب آمد به چشمونم

لالا لالا گُلم باشی

عزیز و مَحرمم باشی

لالا لالا گُل گندم

الهی دور تو گردُم

لالا لالا گُل مریم

عزیز و مرهم دردم

لالا لالا گُل زیبا

رفیق و مونس فردا

لالا لالا امیدمن

بهارِمن، نوید من

لالا لالا گُل پنبه

بابات رفته دلم تنگه

لالا لالا گُل سنبل

ببین چهچه زند بلبل

ص:۹۶

لالا لالا گَل چایی

بابات رفته خانه دایی

لالا لالا گُل غوره

خانه دایی به ما دوره

* * *

لالا لالا گُل پونه

بابات رفته به کارخونه

لالا لالا گُلِ لاله

دل من پر تب و تابه

لالا لالا گُل پسته

بابات بار سفر بسته

لالا لالا گُل نعنا

مادرِ تو شده تنها

لالا لالا گُل فندق

آینه شمعدون توی صندوق

* * *

لالا لالا گُل گوجه

دو تا کفتر لب بُرجه

که آب می خورد و دون می چید

دعا می کرد به جون بچّه

* * *

لالا لالا شب تارم

من از هجر تو بیمارم

لالا لالا گُل ریحون

بابات رفته لبِ ایوون

* * *

لالا لالا گُل پسته

بابات رفته به گلدسته

بچّه ام آرام نمی گیره

شدم از دست او خسته

* * *

لالا لالا گُل لاله

که گُل دارم به گهواره

که گُل، وقت گلابش شد

عزیزم وقت خوابش شد

ص:۹۷

لالا لالا تو را دارم

که از گل بهتری دارم

چرا از بی کسی نالم

که همچین بلبلی دارم

لالا لالا سیاه دونه

لالا لالا مرغک خونه

* * *

لالا لالا گُل ارزن

زودی بخواب توای فرزند

لالا لالا گُل پسته

بابا آمد خونه، خسته

لالا لالا گُل شبدر

بابا داره میره، ازدر

لالا لالا گُل خشخاش

بابا رفته، من هستم جاش

* * *

لالا لالا گُل پنبه

بابات میاد روز شنبه

* * *

لالا لالا گُل دستم

تو را گهواره می بستم

که گهواره ات طلا کاره

بالاپوشت قلمکاره

* * *

لالا لالا بکن تا سنّ پیری

که وقتی پیر شوم دستم بگیری

* * *

لالا لالا بکن توای عزیزم

قدو بالای عزیزم گُل بریزم

* * *

لالایی گویم و خوابت کنم من

بخواب تاجان به قربانت کنم من

لالا لالا عزیزِ مو کمندم

مکن گریه به قُنداقت ببندم

لالا لالا گَلَم باشی

تو برّه ی عاقلم باشی

لالا لالا لبِ آفتاب

نشینم تابیاد بابات

بیاد بابات بگه برام

از این دنیای بی مرام

* * *

لالا لالا گُل مریم

دلم باز داره یک ماتم

* * *

لالا لالا گُل سنبل

درخت نخل و یک بلبل

گُل و بلبل جدا نیستند

جدا از ماجرا نیستند

* * *

لالا لالا گُلم باشی

انیس و مونسم باشی

لالا لالا گُل آبی

چرا امشب تو بی تابی

لالا لالا گُل باغی

زمهرت بردلم داغی

* * *

لالا لالا تو لالا کن

تو با مادر مدارا کن

لالا لالا گُلی دارم

به با نوج بلبلی دارم

انیس و مونسی دارم

تسلّای دلی دارم

لالا لالا گُل گندم

الهی حجله ات بندم

لالا لالا سر سوزن

بابات آمد چشمت روشن

لالا لالا گُل زیره

چرا خوابت نمی گیره

چرا این قدر تو بی تابی

چرا یک دَم نمی خوابی

ص:۹۹

لالا لالا عزیز ترمه پوشم

کجا بردی کلید عقل و هوشم

لالا لالا گل باغ بهشتم

برای بابایت نامه نوشتم

نوشتم نامه را بامیل عزیزم

به پایت روز شب من اشک ریزم

* * *

لالا لالا گُلم هستی

برایت می خرم اسبی

از اون اسبای برو باشه

دو تا شاطر جلو باشه

که شاطرهای شیرازی

برای برّه ام کنند بازی

* * *

لالا لالا گُل نارم

زغم های تو بیمارم

اگر دست از تو بردارم

به مرگِ خود رسد کارم

* * *

لالا لالا گُل بادُم

امان از حرفِ این مردم

لالا لالا گُل نرگس

نبینم داغ تور هرگز

لالا لالا لالایی

لالا لالا لالایی

لالا لالا گُل قندم

نبینم داغ فرزندم

گلم در خواب، گلم بیدار

گلم هرگزنشه بیمار

اگر خواهد شود بیمار

خداوندا نگاهش دار

لالا لالا گُل باغم

تو هستی مرهم داغم

* * *

لالا لالا گَلِ عنبر

بخواب نازم، بخواب دختر

لالا لالا گُلِ زیره

بابات رفته که نون گیره

لالا لالا گُلِ سوسن

بابات اومد چشمت روشن

لالا لالا گُلِ لاله

فردا می ریم خانه خاله

لالا لالا گُلِ ریحان

می ریم پیش مامانی جان

لالا لالا گُلِ مریم

فدای خنده هات گردم

لالا لالا گُلِ گندم

به دست و پات حنا بندم

لالا لالا گُلِ سوسن

نبینم داغ دل سوزم

نه داغ تو، نه از بابات

نه از دایی بلند بالات

لالا لالا گُلِ آلو

درخت سیب و زردآلو

لالا لالا گَلِ پسته

شدم از گریه هات خسته

لالا لالا گُلِ نازی

بابات رفته به سربازی

لالا لالا گُلِ پنبه

به قربون سرت عمّه

لالا لالا گُلم باشی

همیشه همدمم باشی

گل نیلوفرم باشی

بمونی، مونسم باشی

همیشه در دلم باشی

بخوابی از سرم واشی

لالا لالا توخواب داری

هوای شیر گاو داری

لالا لالا گل یاسم

نگین سبز الماسم

گلم در خواب ، گلم بیدار

گلم در سایه دیوار

گلم کی می شود بیدار

لالا لالا لالا لالا

لالا لالا گَل ارزن

چراغ خانه پیرزن

ص:۱۰۱

که پیر زن رفته گلکاری

عرق ریزد چو مرواری

لالا لالا گلم باشی

عزیز و دلبرم باشی

بخوابی عسلم باشی

لالا لالا لالا لالا

آلا لالای لالستون

هوای گرم تابستون

اگر شانست کند یاری

بسازم قصر مرواری

لالا لالا گل رشتی

همه رفتن، تو برگشتی

خداوندا، تو پیرش کن

خط قرآن نصیبش

لالا لالا گُلم باشی

بزرگ شی، همدمم باشی

کلام اللّه توپیرش کن

زیارتها نصیبش کن

لالا لالا گُل زردم

نبینم داغ فرزندم

خداوندا تو ستّاری

همه خوابن ، تو بیداری

به حق خواب و بیداری

عزیزم را نگه داری

لالا لالا گُلِ خشخاش

بابات رفته خدا همراش

اگر بابات زحال من بدونه

خورش مرغی کنه به مو رسونه

لالا لالا گُلِ چایی

تو را داماد کند دایی

لالا لالا گُلِ پسته

بابات رفته به گلدسته

بچّم آروم نمی گیره

شدم از دست او خسته

لالا لالا گل گوجه

سه تا کفتر به یک برجه

یکی سوخته، یک پخته

یکی ذکر خدا گفته

لالا لالا گُلِ آلو

نهال سیب و زردآلو

نهال سیب را آب برده

دل دختر را خواب برده

ص:۱۰۲

لالا لالا لالاش می آد

در را واکن آقاش می آد

در را واکن آقاش می آد

صدای کفش پاش می آد

لالا لالا گُلِ گندم

برات گهواره می بندم

که گهوارت طلا باشد

میان موج آب باشد

اگر امر خدا باشد

نگهدارت خدا باشد

لالا لالا عسل باشی

دلم می خواست پسر باشی

به هر مجلس که بنشینی

تو جا دار پدر باشی

لالا لالا گلم باشی

تسلّای دلم باشی

بخوابی از سرم واشی

نمیری، همدمم باشی

لالا لالا گُلِ سوسن

بابات اومد چشمت روشن

بابات رفته به هل چینی

بیاره قند و دارچینی

* * *

لالا لالا گُلِ آلاله من

بیا کفشات بکن در خانه من

بیا کفشات بکن بر روی قالی

بده دستمال دستت یادگاری

بده دستمال دستت را بشویم

به آب دیده و صابون عالی

لالا لالا لالا لالا لالایی

به چشمانم نمونده روشنایی

لالا لالا بگویم من برای تو

الهی که بمیرند دشمنای تو

بخواب مادر که خوابِ خوش ببینی

کبوتر زاده و بلبل ببینی

* * *

ص:۱۰۳

لالایی ای گل زیبای مادر

لالایی ای همه دنیای مادر

لالا کن تا برایت قصه گویم

گل باغ محمد را ببویم

محمد آخرین پیغمبران است

برای مسلمین مانند جان است

محمد آمد و ما جان گرفتیم

از او رسم و ره و ایمان گرفتیم

بخواب ای کودک زیبا و خوش رو

بخواب ای نازنین ای گل خوشبو

تو با یاد محمد می روی خواب

شوی از یاد احمد خوب سیراب

تو از یاران دین مصطفایی

مسلمانی و از بی دین، جدایی

لالاکن تا سحر پیشت بمانم

برایت آیه قرآن بخوانم

که قرآن نازل از سوی خدا شد

و با آن روح انسانها رها شد

لالا لالا، لالا لالا، لالایی

که قرآن حامیت باشد الهی

بخواب ای کودکم وقت نماز است

و حالا نوبت راز و نیاز است

نماز از واجبات دینی ماست

عبادات محمد خوب و زیباست

خدا حفظت کند ای نازنینم

که روزی من نمازت را ببینم

تو در هر روز هفت بار باید

بخواهی تا خدا لطفت نماید

که جز راه هدایت را نپویی

و هرگز راه گمراهی نجویی

لالا لالا، لالا ای کودک ناز

اصول دین نمایم بر تو آغاز

بدان توحید اول اصل دین است

که دشمن از برایش در کمین است

خدا یکتاست و دو تا نباشد

به ذات پاکش، همتایی نباشد

لالا لالا، لالا لالا، لالایی

که اصل دوم است عدل الهی

خدا در حق بنده هست عادل

زهر بابت ببینی هست کامل

لالاکن تا بگویم اصل سوم

نبوت باشد و اصلاح مردم

رسولان آمدند از سوی اللّه

نمایند مردم هر قوم آگاه

امامت، کودکم اصل پس از آن

که باشد بعد پیغمبر، امامان

دوازده تن امام برگزیده

ز سوی حق برای ما رسیده

امامان بعد پیغمبر امین اند

همه از رهروانِ پاک دین اند

معاد است آخرین اصل خدایی

که گویند، آخرت اُفتَد جدایی

نکوکاران و بدکاران جدایند

همه فرمان برِ امرِ خدایند

بهشت است جایگاه مردم خوب

جهنم جایگاه اهل مغضوب

لالا لالا، لالا لالا، لالایی

بخواب ای کودکِ خوب و خدایی

لالا کن کودک شاد و مسلمان

به دین مصطفی، داری تو ایمان

محمد! یاور طفلم تو باشی

هدایت کن به آن راهی که خواهی

لالا کن وقت خوابیدن رسیده

تو باید خواب باشی تا سپیده

* * *

لالا لالا گل رعنا

عزیز من شده تنها

عزیز من چه غم داری؟

خدا را روی سر داری

* * *

لالا لالا گل باغ بهشتم

برای بابایت نامه نوشتم

سه روزه رفته ای شش روزه امروز

زمستان رفته ای، نوروزه امروز

تو که گفتی سر سه روز می آیی

بیا بشمر ببین چند روزه امروز

* * *

غریبی سخت مرا دلگیر داره

فلک در گردنم زنجیر داره

فلک از گردنم زنجیر بردار

که غربت خاک دامنگیر داره

* * *

کبوتر بچه ام بر شاخ پسته

فلک سنگی زده بالم شکسته

الهی ای فلک گردان بمونی

که برجانم، غم دوری نشسته

* * *

سه پنج روزه که بوی گل نیومد

صدای چهچه بلبل نیومد

بِرین از باغبون گل بپرسین

چرا بلبل به سیر گل نیومد

* * *

لالا لالا گل آلو

نشی غمگین تو از خالو

خالو در باغ آلبالو

برات می آره شفتالو

چه قدر ای میوه شیرینه

عمو بهر تو غمگینه

تو را هر وقت که می بینه

محکم می گیره بر سینه

عمو برارِ باباتِ

همیشه فکر و یادتِ

خالو برارِ مادرت

همیشه یار و غمخوارت

* * *

لالا لالا که خوابت بود

شیر مادر حلالت بود

شیر مادر و شیر میش

که هر دو سازگارت بود

* * *

لالا لالا گل سوسن

سرت بردار لبت بوسم

دهن بوسم از آن بوی هِل آید

مرا بی تو جدایی مشکل آید

* * *

لالا لالا لالا لالایی لایی

گلی دارم به دست کس نمی دم

لالا لالا لالا لالایی لایی

گرفتم از خدا از دست نمی دم

* * *

بخواب ای گل لالا لالا

ندارم غصه ای حالا

لالا لالا به خوابش برد

به سیر سبزه زارش برد

* * *

لالا لالا گل پنبه

بابات میره سفر شنبه

لالا لالا گل خشخاش

بابات رفته تو یارم باش

* * *

لالایی های مشهد / طرقبه

لالا لالا مو فداتُم

در را واکن که باباتُم

آوردم پسته خندون

تو بشکن با لب و دندون

* * *

لالا لالا گل نعنا

بیا پیشم گل بابا

لالا لالا گل پسته

نخوری ای گلم غصّه

* * *

دو تا کفتر بودیم در طاق ایوان

که شب در خانه و روز در بیابان

زدن جفت مرا و طاق کردند

دلم را تا قیامت داغ کردند

* * *

به مشهد رفته ای از منزل من

عجب داغی نهادی بر دل من

بیا تا پشت چشمانت ببوسم

که شاید کم شود آه و فُسوسم

* * *

ص:١٠٨

گل دست مرا بستان تو بو کن

میان هر دو زلفونت فرو کن

به هر سرمنزلی که من نباشم

بیا بنشین و با گل گفتگو کن

* * *

کجا رفتی که جایت مانده خالی

گل دست تو مانده یادگاری

گل دست تو را مینا کنم من

به بوی گل تو را پیدا کنم من

* * *

لالا لالا گل زردم

بخواب ای جان و دلبندم

لالا لالا گل آتِش

بزاری سر روی بالِش

* * *

لالا لالا عسل هستی

توأم تنها پسر هستی

لالا لالا گل خرمن

گرفته زندگی از من

* * *

لالا لالا لالا داری

که بابا در سفر داری

که تا وقتی پدر آید

مرا خونین جگر داری

* * *

لالا لالا گل نیلی

نبیند داغ تو، بی بی

لالا لالا گل یاسم

نبینم داغ عباسم

* * *

لالا لالا عزیز دست حنایی

خودت نقره، قلمدونت طلایی

لالا لالا عزیز اللّه

بخوان جزوه کلام اللّه

لالا لالا خدا یارت

علی باشد نگهدارت

نگهدارت خدا باشد

علی مشکل گشا باشد

* * *

لالا لالا گلی دارم

به بانوج، بلبلی دارم

که بانوج را بجنبانید

دل برّه ام نرنجانید

که این طفلکِ نادانه

که این آیه قرآنه

* * *

لالا لالا کنم تا ماه درآید

اگر نفرین کنم، جانم برآید

لالا می گویم و خوابت نمی آد

بزرگت می کنم یادت نمی آد

نَنویت را ببندم دارِ بیدی

که بلکه تو شوی راهِ اُمیدی

* * *

لالا لالایی لالایی

خداوندا تو ستّاری

به حق خواب و بیداری

مرا نومید مگذاری

* * *

لالا لالا لالایی پریزاد

الهی مادرم من را نمی زاد

لالا لالا گل انجیر

باباش داره به پاش زنجیر

همان زنجیر صد خروار

چشام در خواب، دلم بیدار

* * *

لالا لالا گل فندق

جهازت هست توی صندوق

بابات رفته سوی کرمان

تویی درد من و درمان

ص:۱۱۰

لالا لالا خدا یارت

امام رضا نگهدارت

امام رضا و گلدسته

زوّار می آد دسته دسته

* * *

لالا لالا گل پونه

دلم بی تو غزل خونه

بخواب جونم نخور غصّه

مامان میگه برات قصّه

* * *

لالا لالا شب تارم

ز غم های تو بیمارم

لالا لالا گل هفت سنگ

سرت بالا بگو صد حمد

* * *

لالا لالا تو خواب داری

تو میل شیر گاو داری

قدح پر شیر خانه گاودار

که سربسته و قیماغ دار

لالا لالا گل خشخاش

ز غصّه ات شدم پاش پاش

به لالایی بزرگش کن

به کوچه ها روانه اش کن

الالا لا تویی مادر

خدا همراه تو مادر

امیرالمؤمنین حیدر

شفاعت خواهِ تو مادر

* * *

علی دیدم، علی در خواب دیدم

علی در مسجد و محراب دیدم

علی دیدم که بر دُلدُل سوارست

چو آهو در دل صحرابدیدم

* * *

ص:۱۱۱

عزیز و ناز من، گلبرگ خانه

بیا با من بریم به آشیانه

برات لالا بگم خوابت بگیره

که دیگه غصّه در دل جا نگیره

* * *

لالا لالا گل سوسن

سرت بردار لبت بوسم

لالا می گم تا جان دارم

نَفَس در خود، گمان دارم

* * *

لالا لالا گل انجیر

بابات رفته به جنگ شیر

* * *

لالا لالا گل پسته

بخواب ای نو گل خسته

* * *

تو در بند کلاهت دار و درخت

تو در بند کلاهت دو تاج و تخت

پسر را برده اند از بهر خدمت

دلم خون شد، کِی سرآید خدمت

پسر را می برند چاره ندارم

پسر را به خدایش می سپارم

* * *

لالا لالا گل سوری

مکن از مادرت دوری

اگر خواستی کنی دوری

مرا مادر بکَن گوری

* * *

لالا لالا گل زیره

چرا خوابت نمی گیره

بابات رفته سرخرمن

دلم آرام نمی گیره

لالا لالا گل گندم

چی آمد بر سر مردم

لالا لالا گل لاله

نه گل مانده نه گلخانه

* * *

لالا لالا گل مهتاب

تویی دلدار، منم بیتاب

لالا لالا گل نرگس

فراموشم نکن هرگز

* * *

بخواب ای شادی آموزم

بخواب ای مایه سوزم

بخواب نازم که لالایت می آید

نماز شام بابایت می آید

* * *

لالا لالا گل پونه

گدا آمد در خونه

دو تا جوز گلیش دادم

پولش دادم نمی ستونه

ننه اندر به بابام گفت

بابا در کردش از خونه

ای مرغ، دُم کُل من

حیوون خوشگل من

چه چشم تنگی داری

بال قشنگی داری

قدقد و قدقد می کنی

می روی و تخم می ذاری

تخم تو جوجه می شه

وارد کوچه می شه

* * *

ای کاش که من مرغی بودم

با سینه سرخی بودم

روی هوا پَر می زدم

خونه خاله جون سر می زدم

نقل و نبات بیاره برام

شیر و کلوچه بیاره برام

* * *

رفتم به سوی صحرا

دیدم سواری تنها

گفتم، سوار کیستی؟

گفتا سوار، مصطفی

گفتم، چه داری در بغل

گفتا، کتاب پر غزل

گفتم، بخوان تا گوش کنم

گفتا ندارم در نظر

آسمون آراسته

مؤمنان برخاسته

می زنند طبل عَلا

می روند پیش خدا

ای خدای خوش نام

صدهزار و یک نام

ما همه بنده تو

بنده شرمنده تو

دست در حلقه تو

پای در کعبه تو

مصطفی بر منبر است

گِرد گِردش عنبر است

رفتم به در مولا

دیدم حسنین آنجا

گفتا که چه می خواهی

گفتم دیدار علی خواهم

گفتا علی در نماز است

نمازش دور و دراز است

بعد از علی حسن بود

چو غنچه سَمَن بود

صَلِّ علی محمد، صلوات بر محمد

احمد رود به معراج

با حلّه و نور و تاج

عالم به اوست محتاج

صَلِّ علی محمد

صلوات بر محمد

زیارت می کنم امام رضا را

اول قفل و دوم گلدسته ها را

به قربان سر همچین امامی

شفاعت می کند شاه و گدا را

سلامت می کنم از دور و از دور

سلامت می کنم ای قبّه نور

سلامت می کنم باشی سلامت

سر و جانم فدای یک کلامت

* * *

ص:۱۱۵

لالایی های نیشابور

لالا لالا گل دسته

کمرش را علی بسته

لالا لالا گل خشخاش

الهی تو نشی ناخوش

لالا لالا گل هم هم

چراغ خانه مریم

لالا لالا گل زیره

نمی خوابه چشمُ خیره

لالا لالا گل پسته

چشات از چی شده بسته

لالا لالا عزیز جانم

نمی گیری تو پستانم

* * *

لالا لالایی لای شیرین زبانم

تسلّای دل و آرامِ جانم

لالا لالا سرای تو

گُلِ من بر کلاه تو

* * *

درخت خشکی بودم توی بیشه

تراشیدند مرا با ضرب تیشه

تراشیدند مرا قلیان بسازند

که آتش در سرم سوزد همیشه

* * *

ص:۱۱۶

ستاره در هوا می شمارم امشب

به بالینم بیا بیمارم امشب

به بالینم بیا مرغ سحرخیز

همه در خواب و من بیدارم امشب

* * *

کبوتر بچه بودم، مادرم مُرد

مرا دادند به دایه، دایه ام مُرد

مرا با شیر گاو آموخته کردند

از آن بخت کمم، گوساله ام مُرد

* * *

خداوندا دلم را غم گرفته

به کوه ماند شمال مَه گرفته

به کوه مانَد به کوه های نیشابور

غریبی دلم رِ محکم گرفته

* * *

به دروازه شهر آماده می شم

صدایت می شنوم ایستاده می شم

صدایت می شنوم از دور و نزدیک

مثال غنچه گل تازه می شم

* * *

علی دیدم، علی در خواب دیدم

علی در مسجد و محراب دیدم

علی دیدم که بر اسبی سوار است

چو قنبر در رکابش می دویدم

علی شاه و علی شاه و علی شاه

علی مشکل گشای قادر اللّه

* * *

ص:۱۱۷

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹